

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om nödcentraler och om ändring av lagen om räddningsväsendet

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en lag om nödcentraler, som skall ligga till grund för organiseringen av räddnings-, polis- samt social- och hälsovårdsväsendets nödcentralverksamhet. Det föreslagna systemet skall ersätta de fristående kommunala nödcentralerna enligt lagen om räddningsväsendet och polisens alarmeringscentraler, som hör till polisens förvaltningssystem. Lagen om nödcentraler skall emellertid inte tillämpas på nödcentralsverksamheten i Esbo, Helsingfors, Grankulla, Kyrkslätt, Sjundeå och Vanda, där kommunen fortfarande svarar för nödcentralsverksamheten på det sätt som bestäms i lagen om räddningsväsendet. Lagen om nödcentraler tillämpas inte heller på polisverksamheten inom ovan nämnda kommuner. Sättet att organisera nödcentralsverksamheten i huvudstadsregionen skall omvärderas senare utgående från de erfarenheter som man fått av systemet med sammanslagna nödcentraler. I anslutning till detta arrangemang innehåller propositionen ett förslag till lag om ändring av lagen om räddningsväsendet.

Sedan april 1996 har man inom fyra områden genomfört ett försök med sammanslagna nödcentraler med stöd av lagen om försök med nödcentraler. Försöket avslutas i slutet av mars 2001. Det system med nödcentraler som föreslås i propositionen bygger i huvudsak på erfarenheterna från försöket med nödcentraler.

För nödcentralsverksamheten skall det finnas ett nödcentralsverk som lyder under inrikesministeriet och som leds i samarbete med social- och hälsovårdsministeriet.

Nödcentralernas primära uppgift skall vara att ta emot meddelanden som hör till räddnings-, polis- samt social- och hälsovårdsväsendets behörighetsområde samt att på grundval av en lägesbedömning vidarebefor-

dra uppdrag till dessa förvaltningsområdets enheter. En nödcentral kan också sköta andra uppgifter som lämpar sig för dess verksamhetsområde i enlighet med vad som föreskrivs i lagen. Nödcentralerna skall ta emot meddelanden som gäller nödsituationer som andra förvaltningsområden ansvarar för, om inte annat bestäms om behandlingen av dem någon annanstans i lag.

Statsrådet skall bestämma om landets indelning i nödcentralskretsar, och nödcentralsverksamheten överförs från myndigheternas fristående centraler till de statliga nödcentralerna enligt den tidtabell som inrikesministeriet fattar beslut om särskilt. Överföringen skall ske före år 2006 och i den takt som anslag för ändamålet anvisas i statsbudgeten. Försöksnödcentralerna ombildas till statliga nödcentraler när försöket med nödcentraler upphör.

Propositionen innehåller bestämmelser om förandet av de personregiser som behövs för skötseln av de uppgifter som åläggs nödcentralerna och om rätt att få uppgifter ur sådana register som innehåller uppgifter som nödcentralerna behöver för att säkerställa de förberedande åtgärderna i anslutning till ett larmuppdrag eller skyddet i arbete eller för att stödja den larmade enheten.

Regeringens proposition innehåller förslag till bestämmelser om pensionsskyddet för de anställda som övergår i de statliga nödcentralernas tjänst.

Kostnaderna för systemet med statliga nödcentraler täcks med en minskning av den allmänna statsandelen till kommunerna motsvarande de kommunala nödcentralernas omkostnader, med den kostnadsinbesparing som beräknas uppstå när polisens alarmeringscentraler indras i form av en överföring från anslagen för polisens verksamhet samt med en minskning av statsandelarna för an-

läggningskostnaderna för kommunala nödcentraler. Ett separat konsekvensbedömningsdokument har upprättats över de ekonomiska verkningarna av nödcentralreformen. Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2000 och avses bli behandlad i samband med den.

Enligt förordningen om försök med nödcentraler skall inrikesministeriet underrätta

kommunerna inom försöksområdena ett år innan försöket avslutas, dvs. senast den 31 mars 2000, om huvudmannaskapet för nödcentralerna återgår till kommunerna inom områdena i fråga. Av denna anledning och på grund av de förberedande åtgärder som systemet med nödcentraler kräver avses lagen träda i kraft den 1 april 2000.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
ALLMÄN MOTIVERING	5
1. Nuläge	5
1.1. Lagstiftning och praxis	5
Allmänt	5
De kommunala nödcentralerna	5
Polisens alarmeringscentraler	7
Försöksnödcentralerna	7
Sjöräddningscentralerna och flygräddningscentralerna	8
Beställningsnumren till privat sjuktransport	8
1.2. Den internationella utvecklingen och nödcentralarrangemangen utomlands	8
EG:s rättsakter	8
Situationen i unionens medlemsländer	9
De nordiska länderna	9
Andra EU-länder	9
Andra länder	9
1.3. Bedömning av nuläget	9
De kommunala nödcentralerna	9
Polisens alarmeringscentraler	10
Försöket med nödcentraler	10
Larmcentralarrangemangen inom andra förvaltningsområden	11
2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen	11
2.1. Mål och medel	11
2.2. Alternativa lösningsmodeller	12
2.3. De viktigaste förslagen	12
Förvaltningsmodell och tidtabell för systemet med nödcentraler	12
Indelningen i nödcentralskretsar och nödcentralernas placering	13
Nödcentralernas personregister och behandlingen av personuppgifter	14
Förslag gällande övergångsskedet	15
3. Propositionens verkningar	16
3.1. Ekonomiska verkningar	16
3.2. Verkningar i fråga om organisation och personal	17
Allmänt	17
Pensionsskyddet för jourhavande vid de kommunala nödcentralerna	18
Polismännens pensionsskydd	19
4. Beredningen av propositionen	19
4.1. Beredningsskeden och beredningsmaterial	20
4.2. Remissutlåtanden	20
5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll	20
Myndighetsradionätet	20
Samband med andra propositioner	21
DETALJMOTIVERING	22
1. Lagförslagen	22
1.1. Lagen om nödcentraler	22

1.2. Lagen om ändring av lagen om räddningsväsendet	34
2. Närmare bestämmelser	35
Förordningen om nödcentraler och nödcentralverkets arbetsordning	35
Bemyndigande för inrikesministeriet och social- och hälsovårdsministeriet att utfärda förordningar	35
Ändring av polisförordningen	35
3. Ikraftträdande	36
4. Lagstiftningsordning	36
Förhållandet mellan nödcentraldatasystemet och de grundläggande rättigheterna	36
Förhållandet mellan rätten att använda register och de grundläggande rättigheterna	37

LAGFÖRSLAG

1. Lag om nödcentraler	37
2. Lag om ändring av lagen om räddningsväsendet	43

BILAGA

Parallellteksterna

2. Lag om ändring av lagen om räddningsväsendet	44
---	----

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Lagstiftning och praxis

Allmänt

Kommunerna ålades skyldighet att inrätta kretsalarmeringscentraler i samband med att lagen om brand- och räddningsväsendet (559/1975) trädde i kraft 1976. Kretsalarmeringscentralerna fungerade till att börja med i första hand som centraler som tog emot nödmeddelanden till brand- och räddningsväsendet. Genom den lag om ändring av lagen om brand- och räddningsväsendet (355/1983) som gavs 1983 bestämdes att kretsalarmeringscentralerna skulle fungera som allmänna centraler för nödmeddelanden, till vilkas uppgifter också hör att ta emot nödmeddelanden som gäller social- och hälsovårdsväsendet och att larma dess enheter, i synnerhet sjuktransporten. Innan systemet med kretsalarmeringscentraler togs i bruk var mottagningen av nödmeddelanden och alarmeringen av de instanser som ansvarade för att hjälp gavs beroende av kommunernas egna arrangemang. I och med att lagen om räddningsväsendet (561/1999) trädde i kraft ändrades namnet på kretsalarmeringscentralerna fr.o.m. den 1 september 1999 till nödcentraler utan att centralernas verksamhet eller huvudman ändrades.

Meddelanden riktade till polisen tas emot av polisens alarmeringscentraler, som fördelar uppdragen till polisens enheter. Inrättandet och drivandet av dessa centraler baserar sig på polisens interna föreskrifter och anvisningar.

Ett försök med sammanslagning av räddningsväsendets (till den 1 september 1999 brand- och räddningsväsendet), sjuktransportens och akutvårdens samt polisens larmcentraler har genomförts med stöd av lagen om försök med nödcentraler (1275/1993) inom fyra försöksområden från den 1 april 1996, och försöket fortsätter till den 31 mars 2001.

Sjöräddningscentralerna och flygräddningscentralerna upprätthåller särskild beredskap för att leda sådana räddningsuppdrag som hör till deras ansvarsområde.

Utöver de kommunala nödcentralerna, po-

lisens alarmeringscentraler och försöksnödcentralerna har en del sjuktransportföretag särskilda beställningsnummer för icke-brådskande sjuktransport.

De kommunala nödcentralerna

Bestämmelser om de kommunala nödcentralerna finns i lagen om räddningsväsendet. Bestämmelserna om nödcentraler i lagen om räddningsväsendet har ersatt bestämmelserna om kommunala kretsalarmeringscentraler i lagen om brand- och räddningsväsendet. Namnändringen är av teknisk natur och påverkar inte centralernas verksamhet eller huvudmannaskapet för dem.

Bestämmelserna om nödcentraler i lagen om räddningsväsendet motsvarar till sitt huvudsakliga innehåll bestämmelserna om kretsalarmeringscentraler i den föregående lagen om brand- och räddningsväsendet. De kommunala nödcentralerna är allmänna centraler för nödmeddelanden på samma sätt som sina föregångare, kretsalarmeringscentralerna.

Enligt lagen om räddningsväsendet indelas landet för organisering av larmverksamheten i larmkretsar, vilka fastställs av statsrådet. De kommuner som hör till en larmkrets skall inrätta och driva en nödcentral. Nödcentralen placeras i den kommun som det ministerium som svarar för räddningsväsendet bestämmer.

En nödcentral skall ta emot nödmeddelanden vid alla tidpunkter på dygnet och larma den hjälp som behövs. På grundval av meddelandet bedömer nödcentralen vilken slags hjälp som behövs i den aktuella situationen.

Nödcentralernas viktigaste uppgift inom räddningsväsendets område är att ta emot meddelanden gällande eldsvådor och andra olyckor och att larma hjälp. Nödcentralen stöder räddningsväsendets verksamheter under uppdraget bl.a. genom att fungera som sambandscentral för räddningsväsendet. Till nödcentralernas övervakning har dessutom kopplats bl.a. lagstadgade eller annars viktiga automatiska brandlarmläggningar.

Till nödcentralernas uppgifter hör utöver räddningsväsendets nödcentralsuppgifter social- och hälsovårdsväsendets, t.ex. sjuktransportens, nödcentralsuppgifter.

Enligt folkhälsolagen (66/1972) åligger det kommunen inom folkhälsoarbetet bl.a. att dra försorg om anordnandet av sjuktransport och sjuktransportberedskap samt att upprätthålla beredskap för medicinsk räddningsverksamhet. Bestämmelser om kommunens skyldighet att anordna socialservice ingår i socialvårdslagen (710/1982).

Enligt lagen om specialiserad sjukvård (1062/1989) skall sjukvårdsdistriktet sörja för den medicinska räddningsverksamheten. Härmed avses den funktionella del som behövs för skötseln av akuta situationer inom hälso- och sjukvården, t.ex. första hjälpen och akutvård som ges utanför hälsocentraler och sjukhus på olycksplatsen och under transporten samt omedelbar akutvård på sjukhuset. Den medicinska räddningsverksamheter inbegriper alarmering av akutvårdssystemet till dess att patientens tillstånd har stabiliserats på sjukhuset. Verksamheten inleds när patienten själv eller andra som befinner sig på platsen tar kontakt med nödcentralen. På grundval av de erhållna uppgifterna bedömer nödcentralens personal vilken hjälp som behövs i den aktuella situationen.

Hälsocentralerna skall ge nödcentralen anvisningar gällande det egna områdets sjuktransport. Vid behandlingen av meddelanden som gäller sjuktransporten är nödcentralens viktigaste uppgift att känna igen en nödsituation och dirigera resurserna så att bästa tillgängliga hjälp kan avsättas för det uppdrag som bedöms vara förknippat med de största riskerna. Dessutom vidarebefordrar nödcentralen icke-brådskande sjuktransportuppdrag. Största delen av sjuktransportuppdragen utgörs av andra uppdrag än sådana som ansluter sig till vården av patienter i nödläge.

Social- och hälsovårdsväsendet behöver nödcentralstjänster inte bara för ovan nämnda uppdrag utan också bl.a. för inledande av verksamheten i läkar- och sjukvårdsgrupper som behövs vid storolyckor, för övervakningssamarbetet vid olyckor, för hemsjukvårds- och hemhjälparrangemang, för trygghetstelefonjour och för akuta servicebehov inom socialvården.

När nödcentralen tar emot nödsamtal rikta de till polisen förenar nödcentralen dem till polisens alarmeringscentral.

Nödcentralen kan också sköta andra uppgifter, om dessa inte är till förfång för skötseln av nödcentralens egentliga på lagen om räddningsväsendet baserade uppgifter. När-

mare bestämmelser om de kommunala nödcentralernas uppgifter finns i förordningen om räddningsväsendet (857/1999).

De kommunala nödcentralerna (kretsalarmeringscentralerna) har allt sedan 1970-talet vid sidan av sin lagstadgade verksamhet som centraler för nödmeddelanden skött olika avgiftsbelagda serviceuppgifter, bl.a. övervakning av och vidarebefordran av larm från olika slags fastighets- och tjuvlarmanläggningar. Fastighetslarmanläggningarna förmedlar uppgifter om t.ex. värme-, vatten-, ventilations- och elsystemens funktion.

Skötseln av övervakningen av och vidarebefordran av larm från fastighets- och tjuvlarmanläggningar har under vissa förutsättningar ansetts kräva tillstånd för bevakningsföretag enligt lagen om bevakningsföretag (237/1983), om verksamheten sker i förvärvssyfte och baserar sig på uppdragsavtal. Enligt lagen om bevakningsföretag avses med drivande av bevakningsföretag sådan verksamhet i förvärvssyfte som baserar sig på uppdragsavtal och består i bevakning av egendom eller skyddande av någons personliga integritet. Enligt motiveringen till lagen avses med bevakning av egendom även teknisk bevakning av egendom. För bevakning av egna objekt eller s.k. egenbevakning förutsätts dock inte i lagen om bevakningsföretag avsett tillstånd.

De kommunala nödcentralerna har vid sidan av sin lagstadgade uppgift som egenbevakning utan begränsningar kunnat sköta övervakning av och vidarebefordran av larm från fastighets- och tjuvlarmanläggningar placerade i objekt som ägs av medlemskommunerna. Utan hinder av bestämmelserna i lagen om bevakningsföretag har de kommunala nödcentralerna också kunnat sköta övervakning av och vidarebefordran av larm från fastighetslarmanläggningar som är viktiga för samhället oberoende av vem som äger det övervakade objektet. Den sistnämnda uppgiftshelheten har ansetts höra till de kommunala nödcentralernas lagstadgade uppgift i deras egenskap av allmänna centraler för nödmeddelanden.

På staten ankommer att anordna teleförbindelser mellan nödcentralerna samt mellan nödcentralerna och länsstyrelserna och att hålla dessa förbindelser i skick. Det ministerium som svarar för räddningsväsendet får bestämma att en nödcentral som anses lämplig för ändamålet skall bistå länsstyrelsen såsom länets sambands- och ledningscentral

samt att en nödcentral som anses lämplig för ändamålet skall bistå ministeriet såsom riksomfattande sambands- och ledningscentral. Till länets nödcentral och till den riksomfattande nödcentralen betalas en skälig årlig ersättning av statens medel.

För anläggningskostnaderna för nödcentraler får kommunerna statsandel enligt vad som bestäms i lagen om statsandelar och -understöd åt kommunerna för kostnaderna för brand- och räddningsväsendet (560/1975).

För närvarande är kommunerna huvudmän för 34 nödcentraler. Dessutom fungerar landskapet Åland som en egen larmkrets och organiseringen av nödcentralverksamheten där baserar sig på landskapslagstiftningen. I början av 1980-talet fanns det fortfarande ungefär 60 nödcentraler. Den jourpersonal som är anställd vid de kommunala nödcentralerna uppgick 1997 till ungefär 320 personer och de årliga driftsutgifterna var ungefär 86 milj. mk.

Polisens alarmeringscentraler

Det finns ingen uttrycklig lagstiftning om polisens alarmeringscentraler, utan de utgör en del av polisens lagstadgade verksamhet. I samband med lokalförvaltningsreformen ordnades poliväsendet häradsvis. I stället för de tidigare ca 230 polisdistrikten bildades 90 härad. Samtidigt började polisen centralisera larmcentralfunktionerna inom sitt behörighetsområde. Verksamhetsområdena och placeringssorterna för polisens alarmeringscentraler bestäms av polisens länsledning. De polismän som är jourhavande vid polisens alarmeringscentraler är sådana polismän som avses i 1 § polisförordningen (1112/1995).

Polisens alarmeringscentral tar emot de meddelanden som kommer dit och som hör till polisens behörighetsområde, bedömer behovet av polisingripande samt vidarebefordrar uppdraget beroende på dess art till en patrull eller någon annan enhet. Alarmeringscentralen fungerar som sambandscentral för patrullerna ute på fältet och stöder patrullernas verksamhet genom att ge dem sådan information som de behöver för att utföra uppdraget samt utför de uppgifter som patrullerna särskilt ber dem sköta.

När polisen övergick till stora alarmeringscentraler införde man ett system med fältledare, där verksamheten ledes från den plats

där händelsen inträffat. Vid krävande situationer där polisingripande behövs upprättas en särskild ledningscentral där en polisman som hör till befälet fungerar som allmän ledare för situationen.

Polisen har för närvarande 27 alarmeringscentraler men de minskar till 24 före utgången av oktober 1999. Ålands polisdistrikt har dessutom ett eget jourssystem.

Försöksnödcentralerna

Enligt lagen om försök med nödcentraler ordnades för erhållande av erfarenheter om det är ändamålsenligt och ekonomiskt att permanent sammanslå myndigheternas nödcentralverksamhet i hela landet ett försök att sammanslå de kretsalarmeringscentraler som avses i lagen om brand- och räddningsväsendet (numera kommunala nödcentraler enligt lagen om räddningsväsendet) med social- och hälsovårdens samt polisens larmcentralfunktioner.

För genomförandet av försöket ansvarade inrikesministeriet i samarbete med social- och hälsovårdsministeriet. Centralmyndighet inom nödcentralorganisationen är inrikesministeriet, medan försöksnödcentralerna är lokalmyndigheter. En försöksnödcentral underlyder i fråga om sina till nödcentralfunktionerna hänförliga uppgifter de myndigheter vilkas uppgifter den ålagts sköta. I övrigt lyder försöksnödcentralen under inrikesministeriet.

I försökssyfte har man inrättat fyra statliga nödcentraler, vilkas verksamhetsområden är Mellersta Finlands län enligt den tidigare länsindelningen (nödcentral i Jyväskylä), Norra Karelens län enligt den tidigare länsindelningen (nödcentral i Joensuu), Salo alarmeringskrets (nödcentral i Salo) och Alvdalarnas alarmeringskrets (nödcentral i Ylivieska).

Enligt lagen om försök med nödcentraler består nödcentralernas uppgifter utom av allmän nödcentralverksamhet av annan mottagning av olycks- och nödmeddelanden samt till polisen riktade meddelanden och åtgärder som dessa förutsätter. Enligt förordningen om försök med nödcentraler (1532/1995) deltar försöksnödcentralerna också i mottagandet och vidarebefordrandet av sjöräddningstjänstens meddelanden om farosituationer. Till försöksnödcentralernas uppgifter kan enligt lagen också höras att ta emot och vidarebefordra andra typer av

meddelanden.

I samband med försöket utvecklas och provas också inom nödcentralsverksamheten behövliga data- och kommunikationssystem.

Försöket med nödcentraler har genomförts under en viss tid och det avslutas i enlighet med lagen senast fem år efter att verksamheten börjat vid den första försöksnödcentralen. Enligt förordningen om försök med nödcentraler genomförs försöket med nödcentraler mellan den 1 april 1996 och den 31 mars 2001. Enligt förordningen skall inrikesministeriet underrätta kommunerna inom försöksområdena minst ett år innan försöket avslutas, om huvudmannskapet (för kretsalarmeringscentralerna) återgår till kommunerna.

Till sin hjälp vid genomförandet av försöket har inrikesministeriet haft en ledningsgrupp som består av företrädare för räddningsförvaltningen, polisförvaltningen, gränsbevakningsväsendet samt social- och hälsovårdsförvaltningen. För uppföljningen av resultaten av försöket har tillsatts en uppföljningsgrupp som består av företrädare för ovan nämnda instanser.

Lagen om försök med nödcentraler har ändrats genom lagen om upphävande av 7 § lagen om försök med nödcentraler (179/1996) och genom lagen om ändring av lagen om försök med nödcentraler (60/1999). Den förstnämnda lagändringen gällde ordnande av pensionsskyddet för försöksnödcentralernas anställda under försökstiden och den senare bestämmelser som förenhetligande erhållandet av uppgifter och användningen av personregister i anslutning därtill i syfte att effektivisera nödcentralernas verksamhet.

Försöksnödcentralerna hade 1998 ungefär 100 anställda och de årliga driftsutgifterna uppgick till ca 31 milj. mk.

Sjöräddningscentralerna och flygräddningscentralerna

Sjöräddningssystemet baserar sig på gränsbevakningsväsendets organisation och områdesindelning. Utöver den riksomfattande sjöräddningscentralen har sjöräddningen två undercentraler. Centralerna sköter sjöräddningens larmfunktioner inom Finska vikens, Skärgårdshavets och Bottniska vikens sjöräddningsområden. Centralerna ansvarar också självständigt för ledningen av sjöräddningsverksamheten inom sina sjöräddnings-

områden. Nödmeddelanden som gäller sjöräddningstjänsten och som kommer till de kommunala nödcentralerna, de statliga försöksnödcentralerna och polisens alarmeringscentraler styrs till sjöräddningscentralerna.

De flygräddningscentraler (2) som finns i samband med distriktsflygledningsorganen, som hör till flygkontrollsystemet, upprätthåller beredskap att leda efterspanings- och räddningsåtgärder i fråga om luftfarkoster som försvunnit.

Beställningsnumren till privat sjuktransport

Uppdrag för privata sjuktransportföretag vilka klassificerats som brådskande skall styras till den kommunala nödcentralen eller försöksnödcentralen. Separat från det allmänna nödnumret upprätthåller de privata sjuktransportföretagen emellertid också egna beställningsnummer för sjuktransport för att förmedla de tjänster företaget erbjuder till befolkningen inom det område där företaget tillstånd gäller. Att tillhandahålla sjuktransporttjänster via beställningsnummer för sjuktransport är vanligt i synnerhet i fråga om sådana sjuktransportföretag som inte har ett avtal med kommunen om sjuktransportverksamhet. Dessa företags verksamhet baserar sig på trafik tillstånd som beviljats av länsstyrelsen.

1.2. Den internationella utvecklingen och nödcentralsarrangemangen utomlands

EG:s rättsakter

Europeiska unionen har fattat ett för medlemsländerna bindande beslut (rådets beslut 91/396/EEG) om införandet av ett gemensamt europeiskt larmnummer. Genom beslutet förpliktades medlemsländerna att införa det gemensamma europeiska larmnumret (112) senast den 31 december 1996. Beslutet förutsätter inte en konkret sammanslagning av olika myndigheters nödcentralsfunktioner. Unionens medlemsländer kan fortfarande vid sidan av det gemensamma europeiska larmnumret ha separata nödnummer till olika myndigheter.

Enligt kommissionens utredning (GD XIII, Bryssel 6.1.1999) används det gemensamma europeiska larmnumret i stor utsträckning i unionens medlemsländer.

Situationen i unionens medlemsländer

I många medlemsländer har olika myndigheter och regioner egna nödnummer vid sidan av det gemensamma europeiska larmnumret. I nästan alla av unionens medlemsländer har myndigheterna separata nödcentraler eller så har bara ett par myndigheter gemensamma nödcentraler (t.ex. gemensamma centraler för räddningsväsendet och sjuktransporten). Med hjälp av tekniska arrangemang har man möjliggjort kontakt från det gemensamma europeiska larmnumret till myndigheten i fråga eller dess nödcentral. Åtgärderna för att förena samtalen förorsakar emellertid dröjsmål som inte kan betraktas som önskvärda med tanke på en effektiv skötsel av nödsituationer.

De nordiska länderna

I Island har räddningsväsendets, sjuktransportens och polisens nödcentralverksamhet slagits samman. Utöver det gemensamma europeiska larmnumret är det möjligt att använda även regionala nödnummer.

I Norge har räddningsväsendet, sjuktransporten och polisen separata nödcentraler. Det finns sammanlagt 150 centraler. Utöver tre nationella nödnummer använder polisen dessutom det gemensamma europeiska larmnumret över hela landet.

I Sverige finns det 20 regionala larmcentraler som använder det gemensamma europeiska larmnumret. I de regionala larmcentralerna mottas larm till räddningsväsendet, sjuktransporten, polisen och sjöräddningsväsendet. För polisens del fungerar det gemensamma europeiska larmnumret dock endast som operatör och nödsamtal riktade till polisen förenas till polisens fristående larmcentraler. Som operatör fungerar det till hälften statsägda företaget SOS Alarm Ab.

I Danmark ansvarar polisen för nödcentralverksamheten och systemet använder det gemensamma europeiska larmnumret. För nödcentralverksamheten för Storköpenhamns räddningsväsende ansvarar dock räddningsmyndigheterna.

Andra EU-länder

I gemenskapens andra medlemsländer varierar systemen med nödcentraler och centralernas funktionella uppbyggnad mycket

från land till land. Vanligen har räddningsväsendet, sjuktransporten och polisen separata nödcentraler.

Organiseringen av nödcentralverksamheten i de tyska delstaterna utreddes i samband med författningsberedningen i fråga om delstaterna Hamburg, Sachsen-Anhalt och Bayern. I dessa har nödcentralverksamheten slagits samman i fråga om räddningsväsendet och sjuktransporten och som nödnummer används det gemensamma europeiska larmnumret. Polisen arbetar i fristående nödcentraler.

I Österrike har räddningsväsendet, sjuktransporten och polisen separata nödcentraler. Det gemensamma europeiska larmnumret används emellertid i hela landet och vid sidan det används i stor utsträckning nationella nödnummer.

I Storbritannien har räddningsväsendet, sjuktransporten och polisen separata nödcentraler. Som operatör för det gemensamma europeiska nödnumret fungerar British Telecom, som tar emot nödsamtalen och förenar dem till rätt myndighet.

Andra länder

I Ungern genomförs ett försök med gemensamma nödcentraler för myndigheterna. Försöket påminner om det finländska försöket med nödcentraler vad verksamhetsmodellen beträffar. Annars har myndigheterna separata centraler.

I Schweiz har räddningsväsendet i varje kanton (26) en separat nödcentral och ett eget nödnummer.

I Japan har räddningsväsendet och sjuktransporten sammanslagits på länsnivå till samma nödcentral och under ett gemensamt nödnummer. Polisen har separata nödcentraler.

I Kanada och USA använder räddningsväsendet, sjuktransporten och polisen vanligen en gemensam växel (911) från vilken samtalen förenas till rätt myndighet. I några delstater har myndigheternas nödcentralverksamhet dock även funktionellt sammanlagts till en gemensam central.

1.3. Bedömning av nuläget

De kommunala nödcentralerna

Den funktionella bristen hos de flesta

kommunala nödcentraler är för liten personal i synnerhet utanför tjänstetiden. Detta beror bl.a. på att största delen av larmkretsarna är så små att kommunerna inte har ansett det vara ekonomiskt möjligt att hålla sig med den för verksamheten och säkerheten nödvändiga personalkapaciteten. Många centralers beredskap att klara av flera situationer samtidigt, situationer där flera myndigheter måste samarbeta och korrekt hantering av storolyckor är tidvis dålig, vilket har att göra med personalkapaciteten.

Tillräckliga resurser har inte just kunnat anvisas för utveckling och planering av verksamheten. Sedan lagen om räddningsväsendet trätt i kraft betonas nödcentralernas uppgift vid planeringen av den operativa verksamheten. Enligt lagen om räddningsväsendet skall en kommun tillsammans med grannkommunerna, den regionala brandchefen, de myndigheter som deltar i räddningsverksamheten samt nödcentralen göra upp anvisningar för att larma resurser som behövs för räddningsverksamheten samt om bistånd mellan kommunerna. Även anvisningarna i anslutning till alarmering av social- och hälsovårdsväsendets enheter förutsätter resurser som de små nödcentralerna inte har i tillräcklig mån.

Koordineringen av verksamheten vid storolyckor förorsakar problem när myndigheterna arbetar i separata centraler. En praktisk följd av detta kan vara dröjsmål vid mottagningen av meddelanden, alarmeringen, meddelanden och annan kommunikation.

Att nödmeddelanden hanteras i separata centraler förorsakar dröjsmål när nödsamtal skall förenas från en central till en annan. Att nödsamtal överförs mellan systemen inträffar dagligen.

Största delen av de kommunala nödcentralerna är byggda i början av 1980-talet. De uppfördes som enskilda lokala projekt och en del av dem har därefter moderniserats. Med undantag för de moderniserade centralerna saknar centralerna effektiva datasystem.

Polisens alarmeringscentraler

Polisen hade före häradsreformen den 1 december 1996 75 jourer som fungerade dygnet runt, medan jouren i en del av landet ordnad med hjälp av olika beredskapsarrangemang. I och med häradsreformen har polisen övergått från de tidigare polisdistrikts-

eller samarbetsområdesvisa jourerna till alarmeringscentraler. I samband med larmcentralreformerna avstod man från de sidouppgifter som tidigare ankommit på jourhavanden (bl.a. att ge tillkännagivanden, ta emot polisanmälningar, vissa förhörsuppgifter, övervakning av berusade) eftersom en alarmeringscentral ansvarar för all mottagning av larm som kommer till ett eller flera häradspolisinsättningar samt för bedömning och vidarebefordran av uppdrag i anslutning därtill. För närvarande har polisen 27 alarmeringscentraler.

Målet med reformerna av larmcentralverksamheten var att få flera poliser att synas i polisverksamheten. Målet har delvis uppnåtts. En del av de frigjorda personresurserna har man dock varit tvungen att binda vid betjäningssjournen, där man tar emot bl.a. polisanmälningar samt sköter korta förhör och delgivningsuppdrag. Polisens mål är att ytterligare effektivisera larmcentralfunktionerna så att man kan frigöra flera polismän för fältuppdrag.

Inom små larmkretsar har en ensam polisman jour nattetid. Situationen kan inte betraktas som tillfredsställande.

Polisens alarmeringscentraler sysselsätts, på samma sätt som de kommunala nödcentralerna, av uppdrag som måste överföras till någon annan myndighets centraler. Samtal överförs dagligen till bl.a. de kommunala nödcentralerna.

Försöket med nödcentraler

Syftet med försöket med nödcentraler har varit att utreda om det är ändamålsenligt och ekonomiskt att permanent sammanslå myndigheternas nödcentralverksamhet i hela landet.

Försöksnödcentralernas funktion och lönsamhet har undersökts i två utredningar på uppdrag av den av inrikesministeriet tillsatta uppföljningsgruppen för försöket med nödcentraler.

I den första utredningen jämfördes försöksnödcentralernas funktion och lönsamhet i ljuset av det tillgängliga statistikmaterialet med verksamheten vid två kommunala kretsalarmeringscentraler som arbetar på traditionellt sätt och vid två av polisens alarmeringscentraler (Inrikesministeriets räddningsavdelnings publikation 3/98).

I den andra utredningen genomfördes inom samma larmkretsar som i den första

utredningen - en enkät bland dem som anlitar försöksnödcentralernas och kontrollcentralernas (kretsalarmeringscentralerna och polisens alarmeringscentraler) tjänster och instanser som representerar brukarna liksom bland centralernas personal (Inrikesministeriets räddningsavdelnings publikation 4/98).

Man har konstaterat att det utöver kostnadseffektiviteten finns klara funktionella fördelar med att ordna nödcentralsverksamheten vid nödcentraler som betjänar myndigheterna gemensamt. Inom ett sammanslaget system får befolkningen all nödvändig nödcentralservice vid en och samma central utan det dröjsmål som uppstår när myndigheterna arbetar i separata centraler.

Inom det sammanslagna systemet har man på ett kostnadseffektivt sätt kunnat se till att nödcentralerna har tillräckligt med personal. Betydelsen av tillräcklig bemanning framhävs också när man granskar frågor som gäller skyddet i arbete och trivseln. I synnerhet skötseln av flera överlappande situationer och storolyckor blir effektivare i sammanslagna centraler.

De olika myndigheterna har stora förväntningar på utvecklingen av nödcentralernas teknik. I de nödcentraler som betjänar myndigheterna gemensamt har man kunnat skapa en gemensam riksomfattande modell för de datatekniska lösningarna, vilken förutom de funktionella fördelarna i fortsättningen också sänker nödcentralernas investerings- och underhållskostnader.

Räddningsväsendets och polisens nuvarande indelning i alarmeringskretsar är inte ändamålsenlig ur ekonomisk synvinkel. Enligt de utredningar som gjorts vid inrikesministeriet kan ett befolkningsunderlag på 200 000—300 000 invånare betraktas som motiverat ur ekonomisk synvinkel när nödcentralsverksamheten organiseras.

Larmcentralarrangemangen inom andra förvaltningsområden

Tyngspunkten i sjö- och flygräddningscentralernas verksamhet ligger på att leda räddningsverksamheten, så syftet med och principerna för dessa centralers verksamhet kan inte direkt jämföras med de kommunala nödcentralernas, försöksnödcentralernas och polisens alarmeringscentralers verksamhet. De nämnda systemen fortsätter sin fristående verksamhet. Nödcentralen förenar nödmeddelanden gällande sjöräddningstjänsten som

kommer till det allmänna nödnumret till sjöräddningscentralen.

2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

2.1. Mål och medel

Målet med nödcentralsreformen är att ersätta polisens nuvarande fristående alarmeringscentraler och de nödcentraler som kommunerna driver med moderna nödcentraler som betjänar myndigheterna gemensamt utgående från den modell som tillämpades vid försöket med nödcentraler. De viktigaste målen med sammanslagningen av nödcentralsfunktionerna är:

1. Befolkningen får alla nödvändiga nödcentraltjänster från samma central utan de dröjsmål som uppstår när myndigheterna arbetar i separata centraler. Som nödnummer används det gemensamma europeiska larmnumret 112. Under övergångsskedet och i fråga om polisens fristående alarmeringscentraler som stannar utanför tillämpningsområdet för lagen om nödcentraler är det möjligt att upprätthålla ett separat nödnummer till polisen (10022).

2. Vid nödcentralerna finns det personal dygnet runt så att man kan garantera nödcentraltjänster för hela befolkningen och de enheter som använder sig av nödcentralens tjänster oberoende av vilken tid det är på dygnet.

3. Nödcentralerna är placerade i sådana lokaler att det är möjligt för dem att verka även under undantagsförhållanden. Det är möjligt att kontinuerligt hålla lednings- och larmarrangemangen för undantagsförhållanden i beredskap och tekniskt ajour. Nödcentralerna har möjligheter att bistå varandra tack vare tekniska arrangemang.

4. De datatekniska lösningarna utvecklas på ett enhetligt sätt i hela landet. På detta sätt kan man sänka nödcentralernas investerings- och underhållskostnader och garantera centralerna en modern omvärld.

5. Nödcentralernas jourhavande besitter en verifierad know-how och de är utbildade att genomföra lägesbedömningar i anslutning till räddningsväsendet, polisväsendet samt social- och hälsovårdsväsendet och att vidarebefordra anvisningar till sådana som begär hjälp. Grund- och fortbildning för nödcentralernas jourhavande ordnas på det sätt som nödcentralsuppgifterna förutsätter. Ut-

veckling av utbildningsverksamheten i anslutning till de jourhavandes arbete utgör en del av nödcentralverksamheten.

6. Behöriga förvaltningsområden ger nödcentralerna anvisningar om anlitaandet av enheter.

7. Länsstyrelserna koordinerar i samarbete med nödcentralerna samarbetet mellan de serviceproducenter som använder sig av nödcentralernas tjänster och myndigheterna.

8. Kvaliteten på nödcentralverksamheten är hög och kostnaderna är samtidigt lägre än med separata centraler.

Med beaktande av de särskilda förhållandena i huvudstadsregionen och de berörda kommunernas synpunkter skall lagen om nödcentraler tills vidare inte tillämpas på nödcentralverksamheten i Esbo, Helsingfors, Grankulla, Kyrkslätt, Sjundeå och Vanda kommuner. Enligt propositionen driver dessa kommuner fortfarande en nödcentral enligt lagen om räddningsväsendet för skötseln av räddningsväsendets samt social- och hälsovårdsväsendets nödcentralsuppgifter. Polisens larmcentralverksamhet inom dessa kommuner utgör likaså en fristående verksamhet och lagen om nödcentraler tillämpas inte heller på denna verksamhet.

Avsikten är att senare utvärdera hur nödcentralssystemet fungerar. I samband med denna utvärdering skall man också utvärdera sättet att organisera nödcentralverksamheten i huvudstadsregionen.

2.2. Alternativa lösningsmodeller

I samband med beredningen av denna författning har det vid inrikesministeriet upprättats ett konsekvensbedömningsdokument över de ekonomiska verkningarna av nödcentralreformen i enlighet med statsrådets principbeslut om bedömning av de ekonomiska verkningarna av förslag till författningar (Ohjeet säädösehdotusten taloudellisten vaikutusten arvioinnista 11.6.1998 VM 32/01/98). Berörda instanser, intressegrupper och andra sakkunniga har hörts angående bedömningen av de ekonomiska verkningarna i samband med att författningsförslaget sändes för utlåtande.

I konsekvensbedömningsdokumentet har utretts hur två olika grundsystem (separata centraler för myndigheterna, dvs. det s.k. nollalternativet, och gemensamma centraler för myndigheterna, dvs. det s.k. försöksalternativet) skulle fungera som nödcentralssystem

tem och deras lönsamhet. På grundval av konsekvensbedömningsdokumentet och de utredningar som uppföljningsgruppen för försöket med nödcentraler genomfört har man stannat för det system med nödcentraler som presenteras i regeringens proposition. Det föreslagna systemet motsvarar i stora drag det nödcentralssystem som prövats under försöket med nödcentraler.

Då det gäller det förvaltningssystem som skall tillämpas på nödcentralerna har man i samband med författningsberedningen särskilt utrett länsstyrelsernas andel i administrationen av nödcentralerna. Som alternativ har man granskat en modell där nödcentralerna är direkt underställda centralförvaltningen och en modell där de är placerade under länsstyrelserna. Till följd av de relativt få nödcentralerna och verksamhetens speciella karaktär har det ansetts vara mera funktionellt och ekonomiskt att placera centralerna direkt under den nödcentralsenhet som skall finnas inom centralförvaltningen. Tjänster som gäller personalen och annan administration skaffas dock i regel från länsstyrelserna. Länsstyrelsen deltar förutom i ekonomiförvaltningen även i styrningen av centralernas verksamhet genom att sköta om nödvändigt regionalt samarbete mellan myndigheterna.

Om centralerna skulle lyda direkt under länsstyrelserna skulle det förutsätta att mera personal anställs vid länsstyrelserna. Enligt den föreslagna modellen sköter den nödcentralsenhet som skall finnas inom centralförvaltningen motsvarande uppgifter med klart mindre resurser.

2.3. De viktigaste förslagen

Förvaltningsmodell och tidtabell för systemet med nödcentraler

Enligt förslaget skall polisens nuvarande fristående alarmeringscentraler och de nödcentraler som kommunerna driver ersättas med moderna nödcentraler som drivs av staten och som betjänar myndigheterna gemensamt utgående från den modell som tillämpades vid försöket med nödcentraler. Ett undantag utgör det område som bildas av kommunerna Esbo, Helsingfors, Grankulla, Kyrkslätt, Sjundeå och Vanda, där det fortfarande skall finnas en nödcentral som drivs av kommunerna och en fristående alarmeringscentral eller fristående alarmeringscen-

traler för polisen. Försöksnödcentralerna fortsätter sin verksamhet som statliga nödcentraler.

För nödcentralsverksamheten skall finnas ett nödcentralsverk till vilket hör en nödcentralsenhet, som finns vid inrikesministeriet eller lyder under det, och nödcentraler, som lyder under denna enhet. Nödcentralsenheten skall utveckla och styra nödcentralerna och sköta deras förvaltning. Nödcentralerna sköter nödcentralsverksamheten inom de nödcentralskretsar som fastställs av statsrådet.

Länsstyrelserna skall delta i styrningen av nödcentralsverksamheten genom att sköta bl.a. de regionala samarbetsgruppernas verksamhet. De regionala samarbetsgrupperna skall bestå av företrädare för hälsocentralerna, sjukvårdsdistrikten, sjuktransportföretagen, socialväsandets enheter, det kommunala räddningsväsendet och polisväsendet. Syftet med de regionala samarbetsgruppernas verksamhet skall vara att effektivisera myndigheternas och serviceproducenternas samarbete i anslutning till nödcentralsverksamheten.

Nödcentralsverket skall lyda under inrikesministeriet och det skall ledas i samarbete med social- och hälsovårdsministeriet. I förordningen om nödcentraler skall finnas bestämmelser om nödcentralverkets direktion, som skall avgöra de viktigaste av de saker som berör nödcentralsverket (nödcentralsenheten och nödcentralerna). I nödcentralsverkets direktion skall åtminstone inrikesministeriet (räddnings- och polisförvaltningen) samt social- och hälsovårdsministeriet vara representerade.

Nödcentralsverksamheten skall styras av varje förvaltningsområde vars uppgifter nödcentralen sköter. På grundval av det normgivningsbemyndigande som föreslås i lagen om nödcentraler skall inrikesministeriet och social- och hälsovårdsministeriet genom en ministerieförordning kunna utfärda bestämmelser i anslutning till nödcentralsverksamheten om mottagning och vidarebefordran av nödmeddelanden, om nödcentralens uppgift när det gäller att stödja och bistå myndigheterna, om nödcentralens uppgifter som sambandscentral och om nödcentralens myndighetssamarbete. Utöver de bestämmelser som ministerierna utfärdar skall polisen samt kommunernas räddningsmyndigheter, kommunernas hälsovårdsmyndigheter och sjukvårdsdistrikten inom ramen för sina befogenheter kunna meddela anvisningar bl.a. om alarmering av enheter inom förvaltnings-

området i fråga.

Enligt lagförslaget skall nödcentralen i de uppgifter som hör till dess behörighetsområde vara underställd den myndighet som leder verksamheten inom respektive förvaltningsområde. I praktiken betyder detta att t.ex. den tjänsteinnehavare som leder den kommunala brandkårens verksamhet kan under den tid ett larmuppdrag utförs meddela nödcentralen föreskrifter bl.a. om alarmering av de extra resurser som behövs för verksamheten.

Enligt lagförslaget skall reformen genomföras före år 2006 sedan försöket med nödcentraler upphört. Inrikesministeriet bestämmer särskilt den exakta tidpunkten då nödcentralsverksamheten inom respektive område överförs till staten. Försöksnödcentralerna ombildas till statliga nödcentraler i enlighet med lagförslaget den 1 april 2001.

Indelningen i nödcentralskretsar och nödcentralernas placering

Enligt lagen om räddningsväsendet indelas landet i larmkretsar för organisering av larmverksamheten. Beslut om indelningen i larmkretsar fattas av statsrådet och nödcentralen placeras i den kommun som det ministerium som svarar för räddningsväsendet bestämmer. Polisens alarmeringskretsar och alarmeringscentralernas placering fastställs genom polisens interna administrativa beslut.

Enligt lagförslaget indelas landet för organisering av nödcentralsverksamhet i nödcentralskretsar, vilka fastställs av statsrådet. Inrikesministeriet bestämmer var nödcentralen skall vara placerad efter att ha hört de viktigaste av de instanser vilkas uppgifter nödcentralen sköter. I stället för försöksnödcentralernas (4), de kommunala nödcentralernas (34) och polisens alarmeringscentralers (27) verksamhetsområden bildas 13 - 15 nödcentralskretsar, var och en med en nödcentral enligt det nya systemet. I huvudstadsregionen finns det dessutom en nödcentral enligt lagen om räddningsväsendet vilken drivs av kommunerna och som sköter räddningsväsendets samt social- och hälsovårdsväsendets nödcentralsuppgifter på det område som avses i 2 § 2 mom. Även polisen har en eller flera fristående alarmeringscentraler inom nämnda område. I enlighet med vad som förutsätts i lagen om landskapsindelning (1159/1997) skall, om inte annat följer av särskilda skäl, verksamhetsområdena för sta-

tens regionförvaltningsmyndigheter grunda sig på landskapsindelningen så att verksamhetsområdet utgörs av ett eller flera landskap. Indelningen i nödcentralområden följer huvudprincipen i lagen om landskapsindelning. Vid områdesindelningen och nödcentralernas placering bör man beakta bl.a. ledningsverksamheten under undantagsförhållanden samt nödcentralernas möjligheter till myndighetssamarbete.

Nödcentralernas personregister och behandlingen av personuppgifter

Personalen vid de statliga försöksnödcentralerna består främst av personal från de kommunala nödcentralerna och polisens alarmeringscentraler. Personalstrukturen vid de statliga nödcentralerna enligt lagförslaget kommer att vara ungefär likadan.

När försöket inleddes var de anställda vid de statliga försöksnödcentralerna i olika ställning då det gällde rätten att få uppgifter och tystnadsplikt beroende på om de hade kommit från de kommunala kretsalarmeringscentralerna eller polisens alarmeringscentraler. Rätt att få uppgifter ur polisens personregister hade endast jourhavande som hade ställning som polisman enligt polislagen. Begränsningarna gällande rätten att använda de personregister som finns hos de olika myndigheter som deltagit i försöket med nödcentraler hindrande försöksnödcentralernas anställda från att delta i utförandet av uppdragen på ett ändamålsenligt sätt. För att undanröja problemen stiftade riksdagen en lag om ändring av lagen om försök med nödcentraler, som trädde i kraft den 1 mars 1999. I den finns bestämmelser om förändring av försöksnödcentralernas personregister, rätten att få uppgifter ur registren samt sekretess och de straff som följer på brott mot sekretessbestämmelserna.

Under den korta tid som lagändringen varit i kraft har man märkt att försöksnödcentralernas personal inte ännu heller i alla avseenden har tillräckligt stor rätt att få uppgifter. Det föreslås också att rätten för nödcentralernas personal att använda polisens register utvidgas jämfört med systemet under försöket med nödcentraler så att nödcentralernas personal har rätt att använda polisens register i fråga i samma omfattning som de poliser som arbetar vid polisens fristående alarmeringscentraler. I detta sammanhang är det skäl att utvidga rätten för nödcentraler-

nas personal att få uppgifter även ur sådana personregister som förs av andra myndigheter och ur vilka polisen enligt lag har rätt att få uppgifter med hjälp av en teknisk anslutning. Dessa register innehåller uppgifter som är eller kommer att vara viktiga för polisens enheter ute på fältet.

När en patrull eller annan enhet tilldelas ett uppdrag förutsätts inom polisverksamheten att de uppgifter som ansluter sig till uppdraget kontrolleras särskilt i polisförvaltningens egna register och att dessa uppgifter vidarebefordras till den enhet som tagit emot uppdraget. Alarmeringscentralen vidarebefordrar registeruppgifter även till de enheter som sköter den dagliga förebyggande verksamheten samt till kriminalpolisens enheter ute på fältet. Med tanke på polisverksamheten viktiga uppgifter finns bl.a. i datasystemet för polisärenden och datasystemet för förvaltningsärenden enligt lagen om polisens personregister (509/1995). Delregister inom datasystemet för polisärenden är brottsanmälningsindex, undersöknings- och handräckningssystemet, undersöknings- och handräckningssystemets arkivindex, efterlysningsregistret, identifieringsregistret, egendomsregistret, registret över anhållna, signalementsregistret, registret över tillvägagångssätt, registret över efterspanade motorfordon och registret för förmedling av meddelanden. Delregister inom datasystemet för förvaltningsärenden är åter vapentillståndsregistret, identitetskortsregistret, passregistret, kontrollkortsregistret, registret för identifiering av utlänningar, väktarregistret och ordningsmannaregistret. Riksdagen har dessutom den 21 augusti 1998 antagit en lag om ändring av lagen om polisens personregister (658/1998). Lagen har ännu inte satts i kraft genom förordning. Lagen i fråga innehåller bestämmelser om bl.a. Schengens nationella informationssystem. För att jourhavande som arbetar vid nödcentralerna skall kunna vidarebefordra uppgifter som polisens enheter ute på fältet behöver, måste de ha rätt att få uppgifter även ur detta personregister.

Förutom polisens egna personregister har polisen enligt lag rätt att genom teknisk anslutning få sådan information som den behöver för att sköta sina uppgifter ur personregister som upprätthålls av olika myndigheter. Polisen har enligt 13 § lagen om polisens personregister (509/1995) bl.a. rätt att genom teknisk anslutning få t.ex. ur justitieförvaltningens datasystem uppgifter angäen-

de visum, uppehålls- eller arbetstillstånd, ur utlänningsverkets datasystem uppgifter som behövs vid behandlingen av ärenden som avses i utlänningslagen (378/1991) och vid tillsynen över att utlänningslagen iakttas, ur länsstyrelsernas datasystem för trafikstillstånd uppgifter som behövs vid övervakningen av tillståndspliktig trafik och ur befolkningsdatasystemet de uppgifter som anges i 4 och 5 § befolkningsdatalagen (507/1993). Dessutom har polisen rätt att på motsvarande sätt på grundval av 41 § lagen om gränsbevakningsväsendet (320/1999) få uppgifter ur gränsbevakningsväsendets datasystem för övervakning av personers inresa och utresa och för genomförande av gränskontroll i samband därmed, för övervakning av iakttagandet av bestämmelser om utläningar samt för förebyggande, uppdagande och förundersökning av brott samt för skyddande av statens säkerhet. Även på grundval av 26 § tullagen (1466/1994) har polisen rätt att av tullmyndigheten få uppgifter för förekommande och undersökning av brott, för skötsel av utlänningsfrågor och för övervakning av utlänningsars inresa och utresa. Nödcentralernas jourpersonal bör kunna vidarebefordra uppgifter ur ovan nämnda register till polisens enheter ute på fältet. Av denna anledning innehåller propositionen ett väsentligt tillägg till nödcentralpersonalens tidigare rätt att erhålla uppgifter.

Det är nödvändigt att räddningsenheterna får information om tekniska data gällande byggnader och anordningar som inverkar på hur räddningsuppdraget genomförs. I all larmverksamhet bör enheterna informeras om kända faromoment som hänför sig till skyddet i arbete och som kan vara antingen tekniska eller gälla oberäknliga personer.

Rätt att använda personregistren ges endast i den omfattning som är nödvändig för att nödcentralen skall kunna sköta de uppgifter som ålagts den. Den registeransvarige beslutar, efter att ha fått en tillräcklig utredning om varje användares behov av rätt att använda registren, i vilken utsträckning en person skall ges rätt att använda registren. Utgångspunkten är emellertid den att alla jourhavande skall ha likadan rätt för att de skall kunna sköta alla uppgifter som i lag ålagts nödcentralen så effektivt och smidigt som möjligt. Rätten att använda registren begränsar sig i vart fall till de förberedande åtgärderna i anslutning till ett uppdrag eller säkerställande av skyddet i arbete eller till

uppgifter som behövs för att stödja en enhet.

Enligt 8 § 1 mom. 4 punkten personuppgiftslagen får personuppgifter behandlas endast om det bestämts om behandlingen i lag. Enligt motiveringen till personuppgiftslagen skall även sådan behandling av personuppgifter som regleras i någon annan lag än personuppgiftslagen uppfylla de krav som ställs på behandlingen av personuppgifter i artikel 7 i Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter, till den del behandlingen hör till direktivets tillämpningsområde. Artikel 7 begränsar de situationer där det genom lag skall bestämmas om behandlingen av personuppgifter. Enligt artikel 7 punkt e får personuppgifter behandlas om behandlingen är nödvändig för att utföra en arbetsuppgift av allmänt intresse eller som är ett led i myndighetsutövning som utförs av den registeransvarige eller tredje man till vilken uppgifterna har lämnats ut. Lagförslaget uppfyller dessa krav.

Förslag gällande övergångsskedet

När försöket avslutas omvandlas försöksnödcentralerna till nödcentraler enligt lagförslaget. För de övriga områdenas del beslutar inrikesministeriet vid vilken tidpunkt före år 2006 som nödcentralverksamheten överförs till staten. Det föreslås att lagen om räddningsväsendet ändras i samband med stiftandet av lagen om nödcentraler. I lagen om ändring av lagen om räddningsväsendet bestäms att i fråga om de kommunala nödcentralerna iakttas bestämmelserna i lagen om räddningsväsendet till dess att nödcentralverksamheten i enlighet med vad som bestäms i lagen om nödcentraler börjar skötas av staten inom nödcentralskretsen i fråga. I lagen om räddningsväsendet föreslås de ändringar som behövs för organiseringen av nödcentralverksamheten i de områden som inte omfattas av lagen om nödcentraler.

Under övergångstiden kan kommunerna fortfarande få statsandel för anläggningskostnaderna för kommunala nödcentraler på det sätt som bestäms i lagen om statsandelar och -understöd åt kommunerna för kostnaderna för brand- och räddningsväsendet. Även efter övergångsskedet skall det vara möjligt att med stöd av nämnda lag bevilja statsandel (anläggningskostnaderna) till den

kommunala nödcentraler som inte omfattas av lagen om nödcentraler. Vid övergångsperiodens utgång skall man för klarhetens skull se över 3 § i den nämnda lagen om statsandelar eftersom nödcentralsverksamheten då inte längre berättigar till den allmänna statsandel som avses i lagen om statsandelar till kommunerna.

Enligt lagförslaget är de kommunala nödcentralerna och polisens alarmeringscentraler skyldiga att utan ersättning till staten överlåta de larmdataregister som behövs i nödcentralsverksamheten och annat material som behövs vid alarmeringen av enheter.

Uppgifterna i de statliga försöksnödcentralernas personregister skall på grundval av bestämmelserna i lagen om försök med nödcentraler översändas till de nödcentraler som fortsätter deras verksamhet.

Den personal som anställs vid de statliga nödcentralerna kommer huvudsakligen från de nuvarande kommunala nödcentralerna och polisens alarmeringscentraler samt från de statliga försöksnödcentralerna.

Enligt lagförslaget kan nödcentralernas tjänster första gången besättas med personal från de kommunala nödcentralerna och polisen utan att tjänsterna ledigförklaras och utan att det krävs att den personal som kommer från de kommunala centralerna skall uppfylla behörighetsvillkoren. Nödcentralerna behöver i praktiken alla jourhavande från de nuvarande kommunala nödcentralerna och därför är det inte motiverat att börja med något omfattande separat ansökningsförfarande. Personalen vid de statliga försöksnödcentralerna utnämns utan att tjänsterna ledigförklaras offentligt till tjänster vid nödcentralerna inom vederbörande nödcentralskrets. Tjänsterna som chefer för nödcentralerna ledigförklaras med undantag för de centraler som ersätter försöksnödcentralerna.

Personalens anställningstrygghet och pensionsskydd sköts på det sätt som framgår av propositionen.

3. Propositionens verkningar

3.1. Ekonomiska verkningar

När staten övertar ansvaret för nödcentralerna befrias kommunerna från kostnaderna för byggande och underhåll av nödcentraler.

Byggnads- och underhållskostnaderna för nödcentraler som betjänar myndigheterna gemensamt skall enligt planerna finansieras så att kostnadsneutralitet uppnås. I enlighet med detta föreslås inga ökade utgiftsposter (jämfört med dagens nivå) i statsbudgeten.

Kostnadsneutraliteten har i planeringen (åren 2000—2005) förverkligats så att kostnaderna för systemet med statliga nödcentraler täcks med en minskning av den allmänna statsandelen till kommunerna som motsvarar omkostnaderna för de kommunala nödcentralerna, med en överföring från anslagen för polisverksamheten vilken motsvarar kostnadsnivån i fråga om försöksnödcentralernas polistjänster samt med en minskning av statsandelarna för kommunala nödcentraler. Vid dimensioneringen av anslaget har dessutom beaktats ett anslag som är lika stort som anslaget för verksamheten vid de nuvarande försöksnödcentralerna.

Enligt en utredning som inrikesministeriet gjort uppgick kretsalarmeringscentralernas driftskostnader i medeltal till 2,3 milj. mk 1997 (kostnaderna för de nödcentraler som drivs av kommunerna sammanlagt ca 86 milj. mk utan de larmkretsar som omfattas av försöket med statliga nödcentraler). Nivån på kretsalarmeringscentralernas driftskostnader 1997 har använts som kalkylerad grund när det har bestämts hur mycket den allmänna statsandelen skall minskas när nödcentralsverksamheten överförs från kommunerna till staten. För varje kommunal larmkrets som systemet med statliga nödcentraler ersätter vore den permanenta minskningen av den allmänna statsandelen 2,3 milj. mk. År 2001, när de nuvarande fyra försöksnödcentralerna fortsätter som permanenta statliga nödcentraler, minskas den allmänna statsandelen med 20,7 milj. mk, vilket är den kalkylerade andel som motsvarar driftsutgifterna för de nödcentraler som kommunerna drivit inom försöksnödcentralernas verksamhetsområde (nio larmkretsar). År 2002 kommer 15 larmkretsar enligt det kommunala systemet att dras in och den allmänna statsandelen minskas med ytterligare 34,5 milj. mk jämfört med föregående år. År 2003 kommer åtta kommunala larmkretsar att dras in och den allmänna statsandelen minskas med ytterligare 18,4 milj. mk. År 2004 dras sex kommunala larmkretsar in och statsandelen minskas med ytterligare 13,8 milj. mk och år 2005 åtta larmkretsar varvid statsandelen kalkylmässigt minskas med yt-

terligare 18,4 milj. mk. Då Helsingfors larmkrets inte omfattas av systemet med statliga nödcentraler krymper minskningen med 14 milj. mk och år 2005 blir minskningen ytterligare 4,4 milj. mk jämfört med året innan. När alla statliga nödcentraler inrättats före utgången av 2005 skall den allmänna statsandelen permanent ha minskat med ca 108 milj. mk jämfört med nivån på statsandelen år 2000. Eftersom det är fråga om att överföra huvudmannskapet för en uppgiftshelhet som berättigat till statsandel från kommunerna till staten, genomförs minskningen av statsandelarna när statsrådet i enlighet med lagen om statsandelar till kommunerna (1147/1996) fastställer grunderna för den allmänna statsandelen för året i fråga. Ett belopp som motsvarar minskningen överförs varje år för systemet med nödcentraler inom inrikesministeriets huvudtitel till omkostnadsmomentet för räddningsväsendet. Minskningen av statsandelen riktas till alla kommuner.

Kommunerna har fått statsandel för anläggningskostnaderna för kretsalarmeringscentraler på det sätt som bestäms i lagen om statsandelar och -understöd åt kommunerna för kostnaderna för brand- och räddningsväsendet (560/1975). För anläggningskostnaderna för kretsalarmeringscentraler har under de senaste åren reserverats 5 milj. mk i statsbudgeten. Av detta anslag överförs i enlighet med vad som föreslås i budgeten för 2000 3 milj. mk till omkostnadsmomentet för räddningsväsendet för planeringen av systemet med nödcentraler. Åren 2001-2003 skall varje år 4 milj. mk av dessa medel styras till räddningsväsendets omkostnader för systemet med statliga nödcentraler. Från och med år 2004 och framåt skall rent kalkylmässigt 5 milj. mk om året på detta sätt styras till systemet med statliga nödcentraler.

De anslag som i statsbudgeten reserveras för omkostnaderna för polisväsendet ställs till förfogande för nödcentralssystemet genom att de överförs till omkostnadsmomentet för räddningsväsendet fr.o.m. år 2002. Det året överförs 15 milj. mk. År 2003 överförs 22 milj. mk, år 2004 överförs 53,5 milj. mk och fr.o.m. år 2005 överförs 67,3 milj. mk. Enligt den verksamhetsmodell som tillämpas vid statens försöksnödcentraler utgör de jourhavande som har polisbakgrund ungefär 36 % av försöksnödcentralernas hela jourpersonal. Antalet polismän som behövs vid försöksnödcentralerna och kostnadseffek-

terna i fråga om dem har utgjort beräkningsgrund vid fastställandet av överföringarna av polisens omkostnader.

Utöver minskningen av den allmänna statsandelen till kommunerna, nyinriktningen av statsandelen för anläggningskostnaderna för nödcentraler som kommunerna driver och nyinriktningen av anslagen för polisens verksamhet borde fr.o.m. år 2002 ett anslag lika stort som de nuvarande statliga försöksnödcentralernas driftsutgifter, ca 32 milj. mk om året, styras till omkostnadsmomentet för räddningsväsendet för finansieringen av systemet med statliga nödcentraler.

I enlighet med vad som närmare specificeras i det konsekvensbedömningsdokument som upprättats i samband med lagberedningen har det permanenta systemet med statliga nödcentraler planerats så, att det kan genomföras under åren 2000-2005 med ett anslag som består av de ovan nämnda posterna varvid de nya centralerna inrättas under åren 2002-2005. För genomförandet av systemet med statliga nödcentraler (planerings-, anläggnings- och underhållskostnader) skall det med den presenterade finansieringsmodellen år 2000 utöver försöksnödcentralernas omkostnader (uppskattningsvis 32 milj. mk) finnas 3 milj. mk tillgängligt, år 2001 utöver försöksnödcentralernas omkostnader (uppskattningsvis 32 milj. mk) ca 25 milj. mk, år 2002 sammanlagt ca 106 milj. mk, år 2003 sammanlagt ca 132 milj. mk, år 2004 sammanlagt ca 177 milj. mk och år 2005 sammanlagt ca 196 milj. mk. Den årliga nivån på driftskostnaderna för det färdiga systemet med statliga nödcentraler har uppskattats till ca 200 milj. mk. Propositionen överensstämmer med den utgiftsram som statsrådet fastställde den 6 maj 1999 för budgetpropositionen för 2000 och senare år.

För kostnaderna för den kommunala nödcentral som inte omfattas av lagen om nödcentraler ansvarar i enlighet med lagen om räddningsväsendet kommunerna i fråga. Kostnaderna för polisens fristående nödcentral täcks av polisens anslag.

De ekonomiska verkningarna av systemet med nödcentraler har uppskattats i det konsekvensbedömningsdokument gällande nödcentralsprojektet som sändes för utlåtande i samband med regeringens proposition.

Konsekvenserna av att huvudstadsregionen inte omfattas av systemet för den andel som överförs från polisen och för totalkostnaderna skall utvärderas noggrannare i samband

med beredningen så att reformen kan genomföras kostnadsneutralt.

3.2. Verkningar i fråga om organisation och personal

Allmänt

Jourpersonalen vid de kommunala nödcentralerna enligt det nuvarande systemet uppgick i slutet av 1997 till ungefär 320 personer, jourpersonalen vid polisens alarmeringscentraler till ungefär 300 personer och försöksnödcentralernas personal till ungefär 100 personer, huvudstadsregionen inberäknad. Antalet anställda vid de nya nödcentralerna som betjänar myndigheterna gemensamt blir enligt planerna ungefär 560 personer. Antalet anställda vid nödcentralverket nödcentralsenhet, som sköter lednings-, styrnings-, övervaknings-, planerings- och förvaltningsuppgifter i anslutning till nödcentralverksamheten, vore ungefär 15 personer.

Den jourpersonal som är anställd vid de kommunala nödcentralerna kan i nästan full utsträckning anställas vid de statliga nödcentralerna, likaså största delen av de anställda vid polisens alarmeringscentraler. De jourhavande vid polisens alarmeringscentraler som inte överförs till de nya centralerna placeras i andra polisuppgifter. Till följd av att nödcentralernas verksamhetsområden blir större och nödcentraler placeras på annan ort ändras förläggningssorten för en del jourhavandes arbetsplatser. I praktiken leder detta till att alla jourhavande vid de nuvarande kommunala nödcentralerna inte har möjlighet att börja arbeta vid de nya centralerna. För dessa jourhavandes del bör man utreda de berörda kommunernas möjligheter att anställa personerna i fråga i andra uppgifter.

Riksdagen förutsatte i sitt svar på regeringens proposition med förslag till lag om upphävande av 7 § lagen om försök med nödcentraler (RSv 18/1996 - HE 111/1996) att regeringen vid ett eventuellt förstatligande av nödcentralerna i samråd med Kommunernas pensionsförsäkring ser till att situationen för de anställda som lider förluster på grund av förstatligandet inte förändras i oskälighetsgrad.

Pensionsskyddet för jourhavande vid de kommunala nödcentralerna

Det kommunala pensionssystemet totalre-

viderades vid ingången av 1993 och 1995. Efter reformen motsvarar det kommunala pensionsskyddet grundskyddet enligt lagen om pension för arbetstagare (395/1961), där pensionsålderna är 65 år och den målsatta nivån på pensionen 60 % av den pensionsgrundande lönen.

När reformen trädde i kraft tryggades de kommunalt anställdas pensionsskydd i fråga om tiden före reformen. Pensionstillväxten före 1995 stannade på 2,2 % om året, dvs. samma nivå som i fråga om tilläggs-pensionsskyddet. För dem som är födda före 1960 tryggades likaså en tidigare pensionsålder som är lägre än 65 år så, att pensionsåldern beräknas som ett medeltal av 63 och 65 år vägt med tjänstgöringstiden före och efter 1995. Den målsatta pensionsnivån beräknas på samma sätt som ett vägt medeltal av 66 och 60.

Omfattades tjänsteinnehavaren eller arbetstagaren av en yrkesbaserad pensionsålder (som en del av de jourhavande vid de kommunala centralerna), skulle han före utgången av 1996 meddela pensionsanstalten om han väljer systemet med yrkesbaserad pensionsålder. Pensionsåldern beräknas som en vägd pensionsålder så att som pensionsålder före 1995 används den tidigare lägre pensionsåldern eller pensionsåldrarna och där-efter 65 år.

Ovan nämnda trygghet gäller endast på det villkoret att den kommunala anställningen fortsätter utan avbrott fram till pensionsfallet. Om anställningen avslutas före pensionsfallet, ändras pensionen för hela tiden i överensstämmelse med grundskyddet och pensionsåldern stiger till 65 år.

Motsvarande ändringar genomfördes också inom det statliga pensionssystemet.

Till den kommunala pensionsanstaltens pensionsstadga fogades vid ingången av juli 1995 med anledning av lagen om försök med nödcentraler undantag från ovan nämnda bestämmelser gällande tryggnad av pensionsskyddet. Den kommunala anställningen anses inte bli avbruten i fråga om de tjänsteinnehavare och arbetstagare som anställs vid försöksnödcentralerna. Förutsättningen för bibehållet pensionsskydd är att de omedelbart återgår till kommunal anställning när försöket avslutas.

När försöket avslutas och nödcentralerna överförs permanent till staten kan man genom ändringar av bestämmelserna i den kommunala pensionsstadgan trygga ovan

nämnda pensionskydd för dem som övergår från kommunal anställning till nödcentralerna. Till pensionsstadgan bör fogas bestämmelser om att anställda som övergått till statens nödcentraler behåller det pensionskydd som tryggades för dem 1995, om övergången har skett direkt från kommunal anställning till statlig anställning med stöd av lagen om försök med nödcentraler eller, sedan försöket avslutats, med stöd av lagen gällande överföring av nödcentralerna till staten (lagen om nödcentraler) och den statliga anställningen fortsätter utan avbrott fram till pensionsfallet.

Med tryggt pensionskydd avses att den tilläggspensionstillväxt som fanns före 1995 (2,2 % om året) bibehålls och att de som är födda före 1960 behåller en pensionsålder som är lägre än 65 år och en målsatt nivå som är bättre än 60 % samt att de som valt en yrkesbaserad pensionsålder behåller den i fråga om tiden före 1995.

För nödcentralernas anställda tillväxer den kommunala pensionen fram till dess att den kommunala anställningen upphör. Därefter bestäms pensionen enligt lagen om statens pensioner. Personerna i fråga kommer till staten som nya förmånstagare men enligt 8 § 5 mom. lagen om statens pensioner (280/1966) har en person som har beviljats pension med stöd av lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagar rätt till ålderspension enligt lagen om statens pensioner oberoende av om han har uppnått sin pensionsålder enligt lagen om statens pensioner.

De författningsändringar som ansluter sig till tryggandet av det kommunala pensionskyddet kan i huvudsak genomföras genom ändringar i den kommunala pensionsanstaltens pensionsstadga. Enligt det utlåtande som styrelsen för Kommunernas pensionsförsäkring lämnade inrikesministeriet den 20 oktober 1998 är Kommunernas pensionsförsäkring redo att föreslå nödvändiga ändringar i pensionsstadgan för pensionsanstaltens delegation, som beslutar om pensionsstadgans innehåll.

En del av de jourhavande vid nödcentralerna omfattades av ovan nämnda system med yrkesbaserad pensionsålder. I treskiftesarbete var jourhavandes pensionsålder 58 år och i tvåskiftesarbete 60 år. Beträffande de kommunalt anställda som valt den yrkesbaserade pensionsåldern föreslås att bibehållen lägre pensionsålder i fråga om tiden för

1995 tryggas genom en bestämmelse i lagen om nödcentraler.

Det pensionskydd som tryggas i lagen och pensionsstadgan skall gälla anställda som överförs från kommunala nödcentraler till försöksnödcentralerna och som därifrån överförs vidare till de permanenta statliga nödcentralerna samt anställda som överförs från de kommunala nödcentralerna direkt till de permanenta statliga nödcentralerna.

Polismännens pensionskydd

Enligt polisförordningen är polismän bl.a. överkonstapel som hör till underbefälet och äldre konstapel som hör till manskapet. Enligt polisförvaltningsförordningen (158/1996) är polismän som hör till underbefälet och manskapet skyldiga att avgå från sin tjänst när de fyller 60 år.

Enligt lagen om statens pensioner (638/1994) får en förmånstagare ålderspension enligt lagen om statens pensioner när han har uppnått sin avgångsålder.

Polismän som hör till manskapet och underbefälet och som har anställts före den 1 juli 1989 har med avvikelse från det ovan relaterade enligt bestämmelserna i lagen om statens pensioner haft rätt att fram till utgången av juni 1999 välja pensionsåldern 58 år enligt det s.k. gamla pensionssystemet. En förutsättning för att få ålderspension vid 58 års ålder är dessutom att förmånstagaren har tjänstgjort minst sex månader i fältuppgifter inom underbefälet eller manskapet omedelbart före uppnåendet av pensionsåldern och under sammanlagt minst tre år under en tid av fem år omedelbart innan anställningen upphörde (utan hinder av detta s.k. slutkarensvillkor har en polisman tillhörande manskapet eller underbefälet som efter att ha fyllt 40 år har arbetat sammanlagt minst 12 år i fältuppgifter rätt till pension vid 58 års ålder).

Avsikten är att genom lagen om nödcentraler trygga rätten till pension vid 58 års ålder för polismän som anställs vid de permanenta nödcentralerna (för dem som valt pensionsåldern 58 år före utgången av juni 1999), eftersom polisarbetet vid polisens fristående alarmeringscentraler, försöksnödcentralerna och de permanenta statliga nödcentralerna kan jämföras. Tjänstgöring vid en försöksnödcentral som äldre konstapel och överkonstapel är enligt statskontorets ståndpunkt inte sådan polistjänstgöring som

skulle ge en polisman rätt att välja pensionsåldern 58 år (jämförd med kansliarbete som förutsätter högre pensionsålder än 58 år). Tjänstgöring vid polisens fristående alarmeringscentraler har gett en polisman rätt att välja pensionsåldern 58 år.

4. Beredningen av propositionen

4.1. Beredningsskeden och beredningsmaterial

Lagförslaget har beretts som tjänsteuppdrag vid inrikesministeriets räddningsavdelning i samarbete med inrikesministeriets polisavdelning och social- och hälsovårdsministeriet. Lagförslagets bestämmelser om personalens pensionsskydd har beretts i samarbete med Kommunernas pensionsförsäkring och Statskontoret. Lagförslaget har granskats av justitieministeriets granskningsbyrå.

4.2. Remissutlåtanden

Utlåtanden om lagförslaget begärdes av alla ministerier, länstyrelser och sjukvårdsdistrikt, läroanstalterna inom räddnings- och polisbranschen, Luftfartsverket, Sjöfartsverket, Dataombudsmannen, Kommunernas pensionsförsäkring, Statskontoret, statens försöksnödcentraler, fyrtio kommuner, sex polisinsättningar och Rörliga polisen, Finlands Kommunförbund, vissa organisationer med anknytning till nödcentralsverksamheten, Kommunala arbetsmarknadsverket och branschens arbetstagarförbund.

Största delen av remissinstanserna understöder gemensamma nödcentraler för myndigheterna och att huvudmannaskapet för systemet med nödcentraler överförs till staten. Bland annat vissa stora kommuner anser emellertid att de kretsalarmeringscentraler som kommunerna driver redan nu uppfyller målen för sammanslagningen av nödcentralfunktionerna enligt lagförslaget och understöder inte lagförslagets system med sammanslagna nödcentraler. Även i en del utlåtanden från stora polisinsättningar anser man att det är ett bättre alternativ att fortsätta verksamheten i fristående centraler. Enligt Finlands Kommunförbunds utlåtande kan systemet med nödcentraler funktionellt genomföras på det föreslagna sättet så att staten blir huvudman. Finlands Kommunförbund anser emellertid att den nedskärning av

statsandelarna som ansluter sig till reformen är orättvis med tanke på en jämlik behandling av kommunerna, eftersom den stegvisa överföringen av nödcentralsverksamheten innebär en ekonomisk fördel för kommunerna inom de områden som staten tidigare börjar ansvara för i förhållande till övriga kommuner. De sjukvårdsdistrikt som avgett utlåtande anser att reformen är motiverad.

Kommunernas pensionsförsäkring och Statskontoret anser att de föreslagna pensionsbestämmelserna är motiverade. En del av remissinstanserna anser det emellertid inte vara motiverat med de föreslagna pensionsbestämmelserna, med stöd av vilka polismän som anställs vid de nya nödcentralerna i fråga om pensionsrätten skall bemötas som polismän, eftersom detta medför att de polismän som anställs vid en nödcentral har rätt till en lägre pensionsålder än andra jourhavande som arbetar vid nödcentralen.

De ändringar i bestämmelsernas text som föreslagits i utlåtandena har beaktats i mån av möjlighet.

5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Myndighetsradionätet

Före år 2003 bygger staten ett gemensamt digitalt radionät (VIRVE) för myndigheterna som skall täcka hela landet. Det ersätter myndigheternas separata radionät. Radionätet skall användas av statens och kommunernas säkerhetsmyndigheter. I bruktagandet av nätet effektiviserar samarbetet mellan myndigheterna och gör det möjligt att ta i bruk nya ledningsmetoder och ledningssystem.

Kommunikationen i myndighetsradionätet styrs och kontrolleras av nödcentralerna och andra jourcentraler. De tjänster som det nya radionätet möjliggör kan bäst utnyttjas om myndigheterna har gemensamma nödcentraler, eftersom man från de viktigaste säkerhetsmyndigheternas gemensamma verksamhetsställe (nödcentralen) kan nå alla enheter som nödcentralområdets myndigheter har ute på fältet genom ett enda radionät. Myndigheternas gemensamma radionät och de gemensamma nödcentralerna är system som stöder varandra.

Vid genomförandet av systemet med nödcentraler beaktas i mån av möjlighet tidtabellen för utbyggnaden av myndighetsradionätet.

Samband med andra propositioner

sitionen för 2000 och avses bli behandlad i samband med den.

Propositionen hänför sig till budgetpropo-

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslagen

1.1. Lagen om nödcentraler

1 §. *Lagens syfte.* Paragrafen ger uttryck för idén med nödcentralsverksamheten. Syftet med nödcentralsverksamheten är att trygga sådana tjänster för befolkningen att alla meddelanden till räddnings-, polis- samt social- och hälsovårdsväsendet och vid behov andra instanser som hjälper befolkningen i nödsituationer behandlas sakkunnigt och effektivt vid nödcentralen och att de åtgärder som meddelandena föranleder vidtas med erforderlig snabbhet oberoende av var i landet händelsen inträffat och oberoende av vilken tid det är på dygnet. När nödcentralstjänster produceras är det också viktigt att trygga sådana tjänster som stöder verksamheten vid myndigheter som anlitar nödcentralens tjänster och vid deras enheter. Produktionen av nödcentralstjänster inbegriper utöver organisering av verksamheten vid nödcentralerna dessutom ordnande av tjänster för den förvaltning som hänför sig till nödcentralsverksamheten och organisering av uppgifter i anslutning till övervakningen, styrningen och utvecklingen av nödcentralsverksamheten. I egenskap av de viktigaste säkerhetsmyndigheternas gemensamma och koncentrerade behandlingsställen för meddelanden effektiviserar nödcentralerna också samarbetet mellan myndigheterna och samordningen av verksamheten i anslutning därtill i syfte att förbättra befolkningens säkerhet.

Enligt Europeiska unionens råds beslut 91/396/EEG om införandet av ett gemensamt europeiskt larmnummer skall gemenskapens medlemsländer ha infört det gemensamma europeiska larmnumret (112) senast den 31 december 1996. Finland har uppfyllt förpliktelsen genom att göra 112 till allmänt riksomfattande nödnummer för de kommunala nödcentralerna. Polisen använder fortfarande polisens separata riksomfattande nödnummer 10022. Övergången till gemensamma nödcentraler effektiviserar också myndigheternas samarbete i fråga om det riksomfattande gemensamma nödnumret. I och med nödcentralsreformen är avsikten att i framtiden övergå till ett system där det ge-

mensamma europeiska larmnumret 112 är det enda nödnummer som används i landet. För icke-brådskande uppdrag, som reservnummer och för polisens alarmeringscentral i huvudstadsregionen kan man dessutom ha ett separat nummer.

2 §. *Lagens tillämpningsområde.* Nödcentralerna inrättas för att sköta i första hand räddnings-, polis- samt social- och hälsovårdsväsendets nödcentralsverksamhet. De ersätter de nuvarande kommunala nödcentralerna, som nämns i lagen om räddningsväsendet och som sköter räddningsväsendets och social- och hälsovårdsväsendets nödcentralsuppgifter, och polisens fristående alarmeringscentraler, som hör till polisens förvaltningssystem. Tillämpningsområdet för lagen om nödcentraler omfattar enligt förslaget till 2 mom. inte nödcentralsverksamheten i Esbo, Helsingfors, Grankulla, Kyrkslätt, Sjundeå och Vanda kommuner. Inom detta område skall det fortfarande finnas en kommunal nödcentral enligt lagen om räddningsväsendet samt en fristående alarmeringscentral för polisen. De kommunala nödcentralerna sköter i enlighet med lagen om räddningsväsendet även social- och hälsovårdsväsendets nödcentralsuppgifter. På de nödcentraler som drivs av kommunerna tillämpas förutom lagen om räddningsväsendet fortfarande bestämmelserna om nödcentraler i förordningen om räddningsväsendet. Regeringens proposition innehåller nödvändiga förslag till ändringar i lagen om räddningsväsendet. Sättet att organisera nödcentralsverksamheten i huvudstadsregionen skall omvärderas senare utgående från de erfarenheter som man fått av systemet med sammanslagna nödcentraler.

De kommunala nödcentralerna fungerar som allmänna centraler för nödmeddelanden. För att svara mot denna uppgiftshelhet föreslås att lagen om nödcentraler skall tillämpas inte bara på räddnings-, polis- samt social- och hälsovårdsväsendets nödcentralsverksamhet utan också på meddelanden som gäller nödsituationer som andra förvaltningsområden ansvarar för, om inte annat bestäms om behandlingen av dessa meddelanden någon annanstans. Lagen om nödcentraler skall alltså inte tillämpas på sådana meddelanden gällande nödsituationer om vilka det uttryck-

ligen finns särskilda bestämmelser i någon annan lag eller förordning. Angående sjöräddningstjänsten bestäms särskilt i lagen (628/1982) och förordningen (661/1982) om sjöräddningstjänst. Gränsbevakningsväsendet svarar för sjöräddningstjänsten samt omhänderhar planeringen, ledningen och övervakningen av den ävensom koordineringen av de i sjöräddningstjänsten deltagande myndigheternas och samfundens verksamhet. Ledningscentralen för Skärgårdshavets sjöbevakningssektion fungerar som Finlands sjöräddningscentral. Ledningscentralerna för Finska vikens sjöbevakningssektion och Bottniska vikens sjöbevakningssektion fungerar som sektionscentraler för sjöräddningstjänsten inom de egna sjöräddningssektionerna. Sjøräddningscentralen och sektionscentralerna tar emot begäran om hjälp och andra meddelanden som gäller sjöräddningstjänsten samt leder sjöräddningstjänsten. Angående luftfartens räddningstjänst bestäms i luftfartslagen (281/1995). Flygräddningscentralerna, som hör till flygkontrollsystemet, leder efterspaningen av saknade luftfarkoster och deltar i handhavandet av olyckor där luftfarkoster är inblandade. Nödcentralen vidarebefordrar eller styr meddelanden som gäller sjöräddningstjänsten och flygräddningstjänsten till de centraler som sköter larm- och ledningsuppgifter i anslutning till dessa typer av olyckor. Bestämmelser om denna uppgift för nödcentralen ingår i förordningen om nödcentraler.

En nödcentral kan utöver sina lagstadgade nödcentralsuppgifter sköta andra för nödcentralen lämpliga uppgifter på det sätt som bestäms särskilt.

I enlighet med självstyrelselagen för Åland (1144/1991) omfattas räddningsväsendet av landskapets lagstiftningsbehörighet med undantag för befolkningsskyddet, som är en del av räddningsväsendet. I enlighet med detta bestäms om den nödcentralverksamhet som sköts av det åländska räddningsväsendets organisationer i landskapets lagstiftning. Angående polisväsendet och polisens larmcentralverksamhet gäller för landskapet Ålands del liksom vad som med stöd av självstyrelselagen för Åland bestäms därom i lagen om skötseln av länsmans allmänna förvaltningsuppgifter i landskapet Åland (168/1980) och i förordningen om polisförvaltningen i landskapet Åland (828/1998).

3 §. *Nödcentralverksamhetens lednings- och styrförhållanden.* De kommunala nöd-

centralerna, som definieras i lagen om räddningsväsendet, utgör en del av den organisation som sköter räddningsverksamheten och de hör till räddningsväsendets behörighetsområde. Inrikesministeriet sköter de riksomfattande förberedelserna och arrangemangen för räddningsväsendet samt samordnar de uppgifter i anslutning till räddningsväsendet som hör till olika ministeriers behörighetsområden, leder räddningsväsendet samt övervakar tillgången och nivån på räddningsväsendets tjänster. Länsstyrelsen sköter motsvarande uppgifter på länsnivå.

Polisens nuvarande fristående alarmeringscentraler hör till polisorganisationen, och ledningen, styrningen och övervakningen av deras verksamhet utgör en del av polisens interna verksamhet.

I första hand deltar social- och hälsovårdsväsendet i styrningen av de kommunala nödcentralernas verksamhet via hälsocentralerna genom att ge nödcentralen anvisningar om alarmering av förvaltningsområdets enheter. Social- och hälsovårdsministeriet och länsstyrelsernas social- och hälsovårdsavdelningar har inte haft någon direkt lednings- eller styrrelation till de kommunala nödcentralerna.

Enligt lagen om försök med nödcentraler, som reglerar försöket med gemensam nödcentralverksamhet för räddnings-, polis- och hälsovårdsväsendet, genomförs försöket med nödcentraler av inrikesministeriet i samarbete med social- och hälsovårdsministeriet. Centralmyndighet inom nödcentralorganisationen är inrikesministeriet, medan försöksnödcentralerna är lokalmyndigheter. En försöksnödcentral underlyder i fråga om sina till nödcentralfunktionerna hänförliga uppgifter (de s.k. operativa uppgifterna) de myndigheter vilkas uppgifter den ålagts sköta. I övrigt lyder försöksnödcentralen under inrikesministeriet. I lagen om försök med nödcentraler bestäms att på inrikesministeriet ankommer att leda och övervaka försöket samt att allmänt utveckla nödcentralssystemet. Vidare skall ministeriet bygga upp och upprätthålla det data- och kommunikationssystem som utvecklas i samband med försöket.

I paragrafen föreslås bestämmelser om organiseringen av nödcentralverksamheten och om de lednings- och styrförhållanden som ansluter sig till den.

Enligt vad som föreslås i 1 mom. skall det finnas ett nödcentralverk för det praktiska

ordnandet av nödcentralsverksamheten. Till det hör en nödcentralsenhet, som leder, utvecklar och styr nödcentralsverksamheten på det riksomfattande planet, och nödcentralerna, som lyder under enheten. Medan centralerna byggs ut finns nödcentralsenheten vid inrikesministeriet, och därefter blir den en fristående enhet under inrikesministeriet, eventuellt i samband med en nödcentral. Närmare bestämmelser om nödcentralsverket utfärdas genom förordning. Enligt dagens planer skall det finnas 13—15 nödcentraler. Det totala antalet anställda vid nödcentralsverket blir ungefär 560 personer, av dem ungefär 15 vid nödcentralsenheten. Vid nödcentralsenheten skall finns sakkunskap från åtminstone det data- och kommunikationstekniska området samt från räddnings-, polis- samt social- och hälsovårdsväsendet och från förvaltningens område.

I 2 mom. bestäms om ledningen av nödcentralsverket. Nödcentralsverket skall lyda under inrikesministeriet och det skall ledas i samarbete med social- och hälsovårdsväsendet. För att nödcentralsverksamheten skall ordnas så att den på bästa möjliga sätt betjänar såväl enheterna inom inrikesministeriets förvaltningsområde (räddningsväsendet och polisväsendet) som enheterna inom social- och hälsovårdsväsendets förvaltningsområde (bl.a. sjuktransport och akutvård samt brådskande sociala åtgärder), förutsätts ett gott samarbete mellan förvaltningsområdena i fråga. För att trygga tillräckliga påverkningsmöjligheter för båda ministeriernas förvaltningsområden ordnar de berörda ministerierna ledningen av nödcentralsverket i samarbete. Nödcentralsverket skall ha en direktion och närmare bestämmelser om den utfärdas genom förordning.

I 3 mom. bestäms närmare om styrningen av nödcentralsverksamheten och om räddnings-, polis- samt social- och hälsovårdsväsendets enheters rätt att ge nödcentralen uppdrag. Varje myndighet som deltar i nödcentralsverksamheten styr nödcentralerna i ärenden som gäller det egna behörighetsområdet. Räddnings-, polis- samt social- och hälsovårdsväsendet meddelar i enlighet med detta nödcentralen förvaltningsområdesvisa anvisningar gällande mottagning av nödmeddelanden, bedömning av hur man skall reagera på ett meddelande, alarmering av enheter samt stöd och bistånd till enheterna. I praktiken betyder meddelandet av anvisningar att kommunernas räddningsverk meddelar

nödcentralen kommunvisa anvisningar i anslutning till alarmeringen av räddningsväsendets enheter, att polisen meddelar anvisningar gällande polisväsendets enheter och att kommunernas social- och hälsovårdsmyndigheter och sjukvårdsdistrikten meddelar anvisningar gällande social- och hälsovårdsväsendet. Utöver anvisningarna kan enligt lagförslagets normgivningsbemyndigande (19 §) inrikesministeriet och social- och hälsovårdsministeriet genom förordning meddela bestämmelser som kompletterar lagen, bl.a. om mottagning och vidarebefordran av respektive förvaltningsområdes nödmeddelanden. Syftet med bestämmelserna är att för enhetliga principerna för nödcentralsverksamheten, säkerställa kvaliteten på de nödcentralstjänster som erbjuds befolkningen och effektivera samarbetet mellan myndigheterna.

I 3 mom. bestäms dessutom om nödcentralernas skyldighet att utföra de till deras behörighetsområde hörande uppgifter som behöriga enheter inom ramen för sina befogenheter tilldelar eller ålägger nödcentralen. Räddnings-, polis- samt social- och hälsovårdsväsendet kan bestämma att nödcentralen skall utföra uppgifter i anslutning till ett pågående uppdrag, t.ex. ta fram information ur sådana register gällande förvaltningsområdet i fråga som nödcentralen har tillgång till. Uppgifter som åläggs nödcentralen kan också omfatta utrednings- eller motsvarande uppgifter i anslutning till anskaffningen av de extra resurser som behövs för uppdraget. Till denna del skall verksamhetsmodellen vara densamma som vid försöket med nödcentraler.

4 §. *Nödcentralens uppgifter.* Enligt lagen om räddningsväsendet skall en kommunal nödcentral ta emot nöd- och olycksmeddelanden vid alla tidpunkter på dygnet och larma den hjälp som behövs samt fungera som sambandscentral för räddningsverksamheten. Nödcentralen kan också sköta andra uppgifter, om dessa inte är till förfång för skötseln av de förstnämnda uppgifterna.

Polisens alarmeringscentraler tar emot meddelanden som förutsätter polisingripande och vidarebefordrar uppdragen till polisens verksamhetsenheter.

De statliga försöksnödcentralernas uppgifter består enligt lagen om försök med nödcentraler utom av allmän nödcentralsverksamhet av annan mottagning av olycks- och nödmeddelanden samt till polisen riktade

meddelanden och åtgärder som dessa förutsätter. Försöksnödcentralerna kan också åläggas att ta emot och vidarebefordra andra typer av meddelanden.

Alla ovan nämnda centraler utför lägesbedömning i anslutning till mottagningen av meddelanden och alarmeringen av enheter. Med lägesbedömning avses i detta sammanhang att man bedömer hur brådskande det uppdrag är som ett meddelande föranleder och att man i anslutning därtill styr ändamålsenliga enheter eller annan hjälp till uppdraget. Vid lägesbedömningen beaktas de anvisningar som gäller de enskilda förvaltningsområdena.

Enligt 1 mom. tar nödcentralerna emot alla meddelanden som faller inom lagens tillämpningsområde. De meddelanden som kommer till nödcentralerna gäller i första hand nödsituationer som förutsätter brandkårens hjälp, t.ex. eldsvådor och andra olyckor, brott som förutsätter polisingripande och andra situationer som förutsätter brådskande åtgärder från polisens sida samt brådskande åtgärder från social- och hälsovårdsväsendets sida, t.ex. olycksfall och sjukdomsattacker eller jourfall inom socialvården. Nödcentralen tar också emot meddelanden som gäller nödsituationer som andra förvaltningsområden ansvarar för och styr eller förenar den hjälpbehövande till den instans som ansvarar för att hjälp ges. Så förenas t.ex. meddelanden som gäller sjöräddningstjänsten till sjöräddningscentralerna, som skall sköta sjöräddningstjänsten och i anslutning därtill alarmeringen av sjöräddningstjänstens verksamhetsenheter.

Nödcentralen fungerar enligt 1 mom. som sambandscentral för räddnings-, polis- samt social- och hälsovårdsväsendet, stöder och hjälper enheterna i fråga samt sköter andra nödcentralsuppgifter som ålagts den. Närmare bestämmelser om nödcentralens uppgifter ingår i en förordning som statsrådet utfärdar med stöd av 18 § lagen om nödcentraler och i de förordningar som ministerierna utfärdar på grundval av normgivningsbemyndigandet i 19 §.

Enligt 2 mom. kan nödcentralen också sköta andra uppgifter som lämpar sig för dess behörighetsområde, om dessa inte är till förfång för skötseln av de s.k. lagstadgade uppgifter som nämns i 1 mom. Förslaget till bestämmelse motsvarar till denna del de gällande bestämmelserna i fråga om de kommunala nödcentralerna och de statliga för-

söksnödcentralerna.

När det gäller de kommunala nödcentralernas och de statliga försöksnödcentralernas rätt att sköta ovan nämnda uppgifter har det i praktiken förekommit gränsdragningsproblem i förhållande till den bevakningsverksamhet som avses i lagen om bevakningsföretag (s.k. teknisk bevakning). Enligt lagen om bevakningsföretag avses med drivande av bevakningsföretag sådan verksamhet i förvärvssyfte som baserar sig på uppdragsavtal och består i bevakning av egendom eller skyddande av någons personliga integritet. Enligt motiveringen till regeringens proposition gällande lagen om bevakningsföretag avses med bevakning av egendom även teknisk bevakning av egendom. Övervakningen av fastighets- och tjuvlarmanläggningar och vidarebefordran av larm förutsätter således tillstånd enligt lagen om bevakningsföretag, ifall verksamheten sker i förvärvssyfte, och baserar sig på ett uppdragsavtal. Övervakningen av egna objekt (s.k. egenbevakning) förutsätter inte tillstånd för bevakningsföretag. Bevakningsföretag får enligt 2 § lagen om bevakningsföretag drivas endast av fysiska personer, sammanslutningar och stiftelser som avses i 1 § 1 mom. lagen angående rättighet att idka näring (122/1919) och som fått tillstånd därtill. För att en sammanslutning eller stiftelse skall kunna ges tillstånd att driva bevakningsföretag skall de vara införda i ett offentligt register över juridiska personer, dvs. i handels-, förenings- eller stiftelseregistret.

Till den del de nödcentralsuppgifter som avses i 2 mom. i lagförslaget kan betraktas som i lagen om bevakningsföretag avsedd tillståndspliktig bevakningsverksamhet, föreslås att nödcentralernas rätt att sköta dessa uppgifter inskränks. Enligt inskränkningen får nödcentralen sköta sådan övervakning och vidarebefordran av larm som hör till tillämpningsområdet för lagen om bevakningsföretag endast om ett allmänt viktigt intresse kräver det eller uppgifterna ansluter sig till anläggningar för fastighetsövervakning, polisanmälan eller motsvarande i fastigheter som kommunen eller staten äger eller innehar.

De kommunala nödcentralerna har utan hinder av bestämmelserna i lagen om bevakningsföretag i form av s.k. egenbevakning skött övervakningen av kommunernas fastighets- och tjuvlarmanläggningar inom larmkretsen och vidarebefordran av larm. Enligt

den föreslagna bestämmelsen kan de statliga nödcentralerna fortsätta att övervaka kommunala objekt och vidarebefordra larm utan hinder av bestämmelserna i lagen om bevakningsföretag. De statliga centralerna kan i princip sköta motsvarande uppgifter i fråga om statens fastigheter redan på grundval av bestämmelserna om s.k. egenbevakning i lagen om bevakningsföretag. I fråga om andra objekt än sådana som ägs eller innehas av kommunen och staten inskränks de statliga nödcentralernas rätt att sköta uppgifter som hör till nämnda kategori till de objekt som är viktigast med tanke på samhällets funktion. Sådana objekt är t.ex. kraftverken.

5 §. *Nödcentralkretsarna och nödcentralernas placering.* För organisering av sådan larmverksamhet som avses i lagen om räddningsväsendet indelas landet i larmkretsar, vilka fastställs av statsrådet. Nödcentralen placeras i den kommun som det ministerium som svarar för räddningsväsendet (inrikesministeriet) bestämmer. Beträffande polisens system med alarmeringscentraler beslutar polisens länsledning vilka härad inom ett område som bildar en larmkrets samt var alarmeringscentralen skall vara placerad.

Innehållet i förslaget till bestämmelse motsvarar i huvudsak de gällande bestämmelserna i lagen om räddningsväsendet. I den mån kommunerna fortsätter att driva nödcentralverksamhet ingår bestämmelser om nödcentralens verksamhetsområde och fastställandet av dess placering i lagen om räddningsväsendet. Beslut om placeringen av polisens fristående alarmeringscentraler fattas av polisen i enlighet med bestämmelserna om dess befogenheter.

6 §. *Tryggande av nödcentralverksamheten.* Enligt lagen om räddningsväsendet skall nödcentralerna inrättas så att verksamhet kan bedrivas vid dem också under undantagsförhållanden. Enligt lagförslaget skall nödcentralernas verksamhet ordnas och centralerna placeras så att verksamhet kan bedrivas vid dem också under undantagsförhållanden. Bestämmelsen motsvarar i stora drag de krav som ställs på nödcentraler i lagen om räddningsväsendet.

Vid planeringen och utbyggnaden av centralernas datasystem bör man beakta den möjligheten att centralernas verksamhet kan lamsläs och att centralerna kan bli tvungna att utföra varandras uppgifter.

7 §. *Nödcentraldatasystemet.* Uppgifter

om mottagning av meddelanden, alarmering av enheter och andra viktiga omständigheter som ansluter sig till nödcentralernas verksamhet införs i det personregister som förs av nödcentralsverket. Beträffande statens försöksnödcentraler ingår bestämmelser om förandet av personregister i lagen om försök med nödcentraler. De bestämmelser som föreslås i denna paragraf motsvarar i princip det som föreskrivs i nämnda lag. I förslaget har dock beaktats de behov av att utveckla bestämmelserna som kommit fram i samband med försöksnödcentralernas verksamhet. Till skillnad från systemet under försökstiden är nödcentralsverket registeransvarig för alla statliga nödcentralers del och inte de enskilda nödcentralerna. I lagförslaget har nödcentralsverkets rätt att föra personregister och registrera uppgifter begränsats så att i registret kan införas endast sådana uppgifter som i detalj framgår av den paragraf som gäller förandet av personregister.

I personregistret införs också sådana uppgifter som är nödvändiga för en persons egen säkerhet och med tanke på skyddet i arbete vid verksamhetsenheterna och som det är svårt att hitta i myndigheternas olika register eller som det är osäkert om de finns samt som bör vara gemensamma för alla larmmyndigheter. Uppgifterna om faror kan gälla t.ex. ett fordon eller en plats där det finns oberäknliga eller farliga personer eller gälla den farliga personen själv. Faran kan bestå i sjuklig aggressivitet eller gälla en farligt smittsam sjukdom. Andra faromoment kan vara t.ex. tekniska anordningar som i samband med en olycka blir explosiva eller risk för ras. I brist på exaktare uppgifter kan man för identifiering av ett objekt eller en person använda mera generella uppgifter, som signalement eller smeknamn, eller, i fråga om fordon, märke och färg. Informationssökningen bör kunna genomföras inte bara på basis av ett namn utan också på grundval av adress, en bils registernummer osv.

En förutsättning för att arbetet på fältet skall vara tryggt är att man kan utnyttja uppgifterna om faror. Främjandet av skyddet i arbete utgör samtidigt grunden för registreringen, lagringen och utlämnandet av uppgifter. Utgångspunkten är att lagringstiden för uppgifterna begränsas noggrant till högst fem år. Lagringstiden förlängs jämfört med situationen under försöket med nödcentraler men samtidigt definieras grunderna för ut-

plånandet av uppgifter noggrannare än tidigare. För de myndigheter som deltagit i försöket med nödcentraler och liksom med tanke på nödcentralpersonalens rättsskydd har försökstidens lagringstid på två år varit för kort. Uppgifter kan enligt propositionen också lagras längre tid än fem år när det är motiverat med tanke på personens egen säkerhet eller med tanke på skyddet i arbete vid de enheter som använder sig av nödcentralens tjänster. Fortsatt lagring av uppgifter förutsätter enligt förslaget att uppgifterna ses över och att det görs en anteckning om detta. Uppgifterna om faror innebär dock inte att åtgärderna vidtas på ett aggressivt sätt utan tvärtom att man förhåller sig mera finkänsligt till situationen.

Uppgifter om en enskild individs hälsotillstånd kan såsom känsliga uppgifter enligt 11 § personuppgiftslagen (523/1999) registreras endast när uppgifterna är nödvändiga för utförandet av larmuppdraget. Härmad avses t.ex. sådant hot mot skyddet i arbete som en farlig sjukdom utgör, så på nämnda grund är det inte möjligt att registrera detaljerade uppgifter om hälsotillståndet för allmänt bruk inom sjuktransportverksamheten. Även för sjuktransportens del kan man emellertid registrera uppgifter om en enskild individs hälsotillstånd för att säkerställa skyddet i arbete på det sätt som specificeras i lagförslaget.

En nödcentral kan på samma sätt som andra myndigheter ha större behov av att föra statistik och delta i uppföljningen än vad de uppgifter som förs in i ett personregister ger möjligheter till. Insamlingen av uppgifter för sådana ändamål kan ordnas på ett sätt som inte förutsätter registrering av personuppgifter.

8 §. *Rätt att få uppgifter ur register.* I denna paragraf sägs att den som arbetar vid en nödcentral skall ha rätt att få den information som behövs för utförandet av de detaljerade uppgifter som i lagen åläggs nödcentralen.

Bestämmelser om rätt för anställda vid de statliga försöksnödcentralerna att få uppgifter ur register ingår i lagen om ändring av lagen om försök med nödcentraler. Under den korta tid som lagändringen varit i kraft har man i synnerhet i fråga om de personregister som polisen använder märkt att rätten att få uppgifter inte till alla delar är tillräcklig.

I polisens fältverksamhet behövs många

slags uppgifter. Den information som behövs kan ingå i något eller flera av delregistren inom datasystemet för polisärenden eller datasystemet för förvaltningsärenden. Bland annat undersöknings- och handräckningssystemet, som hör till datasystemet för polisärenden, och ur vilket en jourhavande vid en försöksnödcentral inte för närvarande kan få uppgifter, är ett av de viktigaste registren med tanke på polisverksamheten. Via det matas en stor del av uppgifterna in i de andra delregistren inom datasystemet för polisärenden. För närvarande har de jourhavande vid polisens fristående alarmeringscentraler rätt att använda såväl datasystemet för polisärenden som datasystemet för förvaltningsärenden i sin helhet. En jourhavande vid en försöksnödcentral kan använda endast en del av nämnda register.

När den nödcentralmodell som tillämpats under försöket blir permanent modell för organiseringen av nödcentralverksamheten, är det nödvändigt att utvidga nödcentralpersonalens rätt att få uppgifter ur de personregister som polisen använder. Avsikten är att den som arbetar vid en nödcentral skall ha samma möjlighet att använda de register som behövs för uppgiften som de polismän som är jourhavande vid polisens nuvarande fristående alarmeringscentraler.

Enligt förslaget till bestämmelse skall nödcentralernas anställda ha rätt att få uppgifter som är nödvändiga för att säkerställa de förberedande åtgärderna i anslutning till ett uppdrag som hör till polisens behörighetsområde och för att säkerställa skyddet i arbete eller för att stödja en enhet direkt ur datasystemet för polisärenden enligt 1 a § lagen om polisens personregister och ur datasystemet för förvaltningsärenden enligt 1 b § i nämnda lag. Dessutom skall de ha rätt att få uppgifter ur Schengens nationella informationssystem sedan det tagits i bruk.

Polisen har enligt 13 § lagen om polisens personregister rätt att genom teknisk anslutning ur personregister som upprätthålls av olika myndigheter få den information som den behöver för att sköta sina uppgifter. Eftersom en del av de uppgifter som nämns i bestämmelsen i fråga är nödvändiga för polisens enheter på fältet, måste de som hör till nödcentralverkets personal ha möjlighet att vidarebefordra dessa uppgifter till polisen. Av denna anledning skall en anställd vid nödcentralverket ha rätt att ur justitieförvaltningens datasystem få uppgifter an-

gående beslut om visum, uppehålls- eller arbetstillstånd, ur utlänningsverkets datasystem uppgifter som behövs vid behandlingen av ärenden som avses i utlänningslagen och vid tillsynen över att utlänningslagen iakttas och ur länsstyrelsernas datasystem för trafik-tillstånd uppgifter som behövs vid övervakningen av tillståndspliktig trafik. Dessutom har polisen rätt att på motsvarande sätt på grundval av 41 § lagen om gränsbevakningsväsendet få uppgifter ur gränsbevakningsväsendets datasystem för övervakning av personers inresa och utresa och för genomförande av gränskontroll i samband därmed, för övervakning av iakttagandet av bestämmelser om utläningar samt för förebyggande, uppdragande och förundersökning av brott samt för skyddande av statens säkerhet. Även på grundval av 26 § tullagen har polisen rätt att från tullmyndigheten få uppgifter för förekommande och undersökningar av brott eller för skötsel av utlänningsfrågor och för övervakning av utläningars inresa och utresa. Dessutom skall en anställd vid nödcentralsverket ha rätt att få uppgifter ur fordonsregistret och uppgifter ur körkortsregistret inom fordonsförvaltningscentralens datasystem för vägtrafiken för behandlingen av ärenden som gäller körkort och trafik-tillstånd samt för kontrollen av personuppgifter, samt ur skatteförvaltningens datasystem uppgifter som gäller en skattskyldigs inkomster och förmögenhet samt andra beskattningsuppgifter som enligt 2 a kap. 2 § strafflagen (39/1889) är nödvändiga för fastställande av dagsbotens belopp. De sistnämnda uppgifterna är nödvändiga när polisen på fältet meddelar den som misstänks ha gjort sig skyldig till ett brott ett straffanspråk. Uppgifter ur alla de ovan nämnda registren kan i regel vidarebefordras endast till polisens enheter på fältet.

Uppgifterna skall gälla endast saker som är viktiga med tanke på alarmering av och hjälp till enheterna. De med tanke på nödcentralsverksamheten viktigaste uppgifterna finns i de polisregister som gäller personer som är efterlysta eller som har meddelats reseförbud, egendom som någon har förlorat genom brott, som har omhändertagits av polisen, som har förkommit eller innehafts av en försvunnen person, signalement på personer som misstänkts för brott, farliga objekt eller personer som är farliga eller uppför sig oberäkneligt, försvunna personer och okända avlidna, motorfordon och regi-

streringsskyltar som tillgripits eller efterspannas av någon annan orsak samt personer som är efterspannande eller är föremål för observation och rör sig med motorfordon. Ur de andra registren som avses i lagen om polisens personregister behöver nödcentralernas personal uppgifter mera sällan, men att uppgifterna erhålls kan då vara av avgörande betydelse för att ett uppdrag skall lyckas. Sistnämnda register är bl.a. registret över anhållna, identitetskortsregistret och passregistret. Uppgifter om motorfordon finns både i datasystemet för polisärenden och i datasystemet för vägtrafiken.

Nödcentralernas anställda skall vidare på samma sätt som under försöket med nödcentraler ha rätt att få uppgifter ur räddningsmyndigheternas övervakningsregister för att stödja brandkårernas verksamhet. I larmuppdrag som ankommer på sjuktransporten, akutvården eller socialväsendet har motsvarande uppgifter inte samma betydelse och propositionen innehåller inte något förslag om rätt att få dessa uppgifter.

För att effektivera nödcentralernas verksamhetsmöjligheter skall deras anställda fortfarande i enlighet med modellen för försöket med nödcentraler ha rätt att från teleförtag avgiftsfritt få identifieringsuppgifter, dvs. anslutningens nummer och utöver annan identifierare dessutom uppgift om anslutningens installationsadress och abonnent eller användare samt uppgift om den basstations placering via vilken ett nödmeddelande från en mobilteleapparat har styrts till det allmänna telenätet. Dessutom skall nödcentralsverket ha rätt att ur befolkningsdatasystemet få de uppgifter som anges i 4 och 5 § befolkningsdatalagen (507/1993). Polisen har rätt att få motsvarande uppgifter på grundval av 13 § lagen om polisens personregister.

Under övergångsskedet och även därefter finns det i landet statliga nödcentraler enligt denna lag, kommunala nödcentraler samt fristående alarmeringscentraler för polisen. De kommunala nödcentralerna har sådana larmdataregister som avses i lagen om räddningsväsendet för sin verksamhet. På motsvarande sätt har man för verksamheten vid polisens alarmeringscentraler inrättat register som behövs vid alarmeringen av enheterna. Polisens larmsystem består i regel av personregister avsedda för flera polisenheters bruk enligt 6 § lagen om polisens personregister och polisregister avsedda för en polisenhets bruk enligt 7 § i nämnda lag. De

anställda vid statens nödcentralsverk föreslås få rätt att med hjälp av en teknisk anslutning få uppgifter ur de kommunala nödcentralernas personregister och ur polisens alarmeringscentralers personregister. Uppgifter ur dessa centralers register behövs t.ex. i operativa situationer där polisens verksamhet inte är begränsad till en enda nödcentrals verksamhetsområde.

En jourhavande skall ha rätt att få dessa uppgifter endast för att kunna utföra ett uppdrag som ankommer på nödcentralen, dvs. för att fatta beslut om larm samt för att larma och bistå en fältenhet. Principen är att uppgifterna förmedlas endast sektorvis till fältenheten. Trots att det praktiska samarbetet ökar kommer räddnings-, polis- samt social- och hälsovårdsväsendet fortfarande att vara självständiga i fältarbetet så, att uppgifter inte i större utsträckning än för närvarande överförs korsvis. Det föreslås att en med avseende på förvaltningsområdet begränsad användning ordnas så, att om behövliga begränsningar föreskrivs i en bestämmelse om utlämnande av uppgifter.

Rätten att få en enskild uppgift med hjälp av teknisk anslutning skapar eventuellt möjligheter till en mera omfattande genomgång av registret. Detta fenomen kan begränsas genom tekniska lösningar t.ex. så, att tillgången till uppgifter baseras på sökord. Sökordet kan vara t.ex. ett namn, en adress, ett telefonnummer eller ett fordon. För att jourhavande vid en nödcentral skall kunna skaffa fram de uppgifter som fältenheten behöver, måste han emellertid ha en användarkod som ger tillträde till dataregistret.

Oppnandet av anslutningen förutsätter att systemets dataskydd utreds på förhand. Den som får uppgifterna skall i första hand dra försorg om systemlösningar som hänför sig härtill. Den som överlåter uppgifterna och som ansvarar för sekretessen kan öppna anslutningen först när han har fått en säkerhetsutredning av mottagaren. Innan en teknisk anslutning öppnas skall också dataombudsmannen beredas tillfälle att uttala sig.

Med undantag för den utvidgade rätten att använda de register som polisen använder innehåller paragrafen samma bestämmelser som lagen om försök med nödcentraler med några få ändringar.

9 §. *Utlämnande av uppgifter.* För försöksnödcentralernas del ingår bestämmelser om sekretess i lagen om försök med nödcentraler. Enligt lagens allmänna sekretessbe-

stämmelse gäller sekretessen uppgifter som är sekretessbelagda enligt lag. I nämnda lag uppräknas dessutom saker som skall hemlighållas. Enligt bestämmelsen får en anställd vid en försöksnödcentral inte på ett sätt som inte hör till skötseln av nödcentralens åligganden utnyttja eller utan tillstånd röja sådana uppgifter som han fått i sitt uppdrag och som gäller privat affärs- eller yrkeshemlighet eller andra liknande uppgifter om en enskilds näringsverksamhet, om röjandet skulle medföra ekonomisk skada för näringsidkaren. Detsamma gäller en persons eller en sammanslutnings ekonomiska ställning och en persons hälsotillstånd eller personliga förhållanden.

Nödcentralernas anställda kommer i sina uppgifter att få sekretessbelagda uppgifter ur olika personregister, i samband med meddelanden eller från enheter som utför larmuppdrag. Lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) träder i kraft den 1 december 1999. I förarbetena till lagen nämns att lagens syfte är att samla alla de viktigaste sekretessgrunderna i en lag och därigenom minska behovet av att ta in bestämmelser om sekretess och tystnadsplikt i speciallagar. Av denna anledning föreslås ingen särskild bestämmelse om sekretess och tystnadsplikt i lagen om nödcentraler.

I 1 och 2 mom. föreslås bestämmelser om vidareutlämnande av uppgifter i nödcentralernas personregister och uppgifter som de annars förfogar över på samma sätt som för försöksnödcentralernas del i lagen om försök med nödcentraler. Uppgifterna får lämnas ut till behöriga enheter inom polisen och räddningsväsendet, till registeransvariga vid behöriga myndigheter samt till polisens fristående alarmeringscentraler och till de nödcentraler som drivs av kommuner med hjälp av en teknisk anslutning. Alla som tar emot uppgifterna, inklusive enskilda, skall ha tystnadsplikt. En enskild kan få sekretessbelagda uppgifter t.ex. för att skydda den egna säkerheten.

En anställd vid en nödcentral har rätt att lämna ut uppgifter som han fått till den enhet som han larmat inom behörighetsområdet. Det betyder t.ex. att en sekretessbelagd uppgift ur polisens personregister får lämnas ut endast till en polisenhet. Nödcentralens uppgifter om faromoment bör dock kunna lämnas ut till alla enheter ute på fältet. I enlighet med detta kan en nödcentral ge varje enhet sådana uppgifter om farliga objekt

eller personer som erhållits ur datasystemet för polisärenden. Tystnadsplikten utgör enligt 3 mom. inte något hinder för att uppgifter som är nödvändiga för att skydda liv eller hälsa röjs för utomstående.

En nödcentral befinner sig i fråga om de olika larmmyndigheternas telekommunikation i en skärningspunkt så, att man beroende på uppgifterna inom förvaltningsområdet kan förutsätta att den information som kommer från fältenheten förmedlas också uppåt och att informationen på så vis stannar inom förvaltningsområdet. Det föreslås att sekretessbelagda uppgifter som erhållits vid utförandet av ett larmuppdrag skall få utlämnas endast till den förvaltningsenhet som har till uppgift att sköta registerföringen inom förvaltningsområdet i fråga. Alla registeransvariga skall sköta registerföringen på det sätt som bestämmelserna gällande registret i fråga förutsätter. Telekommunikation av denna typ har inte för närvarande särskilt stor betydelse, i synnerhet inte inom räddnings- eller socialväsendet eller hälsovården. Polisens uppdragsregister över nödmeddelanden och åtgärder som vidtagits skulle dock till största delen basera sig på nödcentralens informationsförmedling. Nödcentralen bör lämna ut de uppgifter som skall överföras utan dröjsmål.

10 §. Behörighetsvillkor för de anställda. Enligt lagen om räddningsväsendet bestäms om behörighetsvillkoren för räddningsväsendets personal i huvudsak genom förordning. Enligt förordningen om räddningsväsendet krävs av chefen vid en nödcentral vid räddningsläroanstalt avlagd befälsexamen och av jourhavande vid räddningsläroanstalt avlagd examen för alarmjourhavande. Enligt lagen om försök med nödcentraler förordnar inrikesministeriet om behörighetsvillkoren för försöksnödcentralernas personal. I förordningen om försök med nödcentraler bestäms emellertid om behörighetsvillkoren för chefen för en försöksnödcentral. Av jourhavande vid försöksnödcentralerna har krävts vid räddningsläroanstalt avlagd examen och av polismän som tjänstgjort som jourhavande tjänsten motsvarande examen enligt polisens utbildningssystem.

Av nödcentralernas anställda skall enligt bestämmelsen kunna krävas för uppgiften lämplig examen och den erfarenheten som uppgiften förutsätter. Genom förordning bestäms närmare vilka examina som lämpar sig för respektive uppgift. I fråga om de po-

lismän som är anställda vid nödcentralerna iakttas dock behörighetsvillkoren för polistjänsterna i fråga.

11 §. Överföring av nödcentralerna till staten och drivande av dem under övergångstiden. Enligt 5 § i lagförslaget indelas landet för organisering av nödcentralverksamheten i nödcentralsområden, vilka fastställs av statsrådet. Inrikesministeriet bestämmer nödcentralens placering efter att ha hört de centrala instanser vilkas uppgifter nödcentralerna sköter.

Enligt 1 mom. omvandlas de statliga försöksnödcentralerna när försöksperioden enligt lagen om försök med nödcentraler avslutas den 1 april 2001 till statliga nödcentraler enligt lagförslaget. De fortsätter sin verksamhet på de nuvarande placeringsorterna och deras nödcentralskretsar enligt lagförslaget är desamma som verksamhetsområdena enligt lagen om försök med nödcentraler. Enligt planerna kommer det att finnas 13-15 nödcentraler i landet, varför de små försöksområdena (Saloregionens nödcentral och Alvdalarnas nödcentral) nödcentralskretsar måste förstöras under tiden 2001-2005 och eventuellt måste nya placeringsorter bestämmas för nödcentralerna.

Sedan försöket med nödcentraler avslutats överförs nödcentralverksamheten från de kommunala nödcentralerna och polisens alarmeringscentraler till de statliga nödcentralerna före år 2006. I enlighet med 2 mom. skall inrikesministeriet, som ansvarar för nödcentralverksamheten och planeringen av de nya centralerna, bestämma den tidpunkt före år 2006 då staten övertar nödcentralverksamheten inom dessa områden.

Bestämmelser om de kommunala nödcentralernas verksamhet ingår i lagen om räddningsväsendet. Enligt övergångsbestämmelserna i lagen om ändring av lagen om räddningsväsendet tillämpas för de kommunala nödcentralernas del bestämmelserna i lagen om räddningsväsendet till dess nödcentralverksamheten i enlighet med 11 § 2 mom. lagen om nödcentraler börjar skötas av staten. På den nödcentral som drivs av de kommuner som stannar utanför tillämpningsområdet för lagen om nödcentraler tillämpas även i fortsättningen lagen om räddningsväsendet. I 3 mom. föreslås en hänvisningsbestämmelse, enligt vilken bestämmelser om skyldigheten att driva de kommunala nödcentralerna under övergångstiden ingår i lagen om ändring av lagen om räddningsvä-

sendet.

2 §. *Utlämnande av larmuppgifter till nödcentralverket.* De kommunala nödcentralerna har för sin verksamhet i 66 § lagen om räddningsväsendet avsedda larmdataregister och annat material som behövs vid alarmeringen av enheter. På motsvarande sätt har det för verksamheten vid polisens alarmeringscentraler inrättats register som behövs vid alarmeringen av enheter. Polisens larmsystem består i regel personregister avsedda för flera polisenheters bruk enligt 6 § lagen om polisens personregister och personregister avsedda för en polisenhets bruk enligt 7 § i nämnda lag. För att trygga inledandet av verksamheten vid de statliga nödcentralerna föreslås i paragrafen bestämmelser om skyldighet för de kommunala nödcentralerna och polisens alarmeringscentraler att utlämna uppgifter som behövs i larmverksamheten till de statliga nödcentraler som fortsätter verksamheten vid dessa centraler.

Försöksnödcentralerna utlämnar uppgifter som de har i sin besittning i enlighet med vad som föreskrivs i ikraftträdelsebestämmelsen i lagen om ändring av lagen om försök med nödcentraler. Om inte något annat bestäms om avslutande av försöket med nödcentraler, översänds uppgifterna i nödcentralernas personregister, specificerade enligt uppdrag, till de myndigheter som övertar ansvaret för mottagningen av nödmeddelanden och alarmeringen av verksamhetsenheter, samt arkiveras dessa uppgifter till den del de gäller försöksnödcentralerna på det sätt som inrikesministeriet föreskriver med stöd av bestämmelserna om arkivering.

I ikraftträdelsebestämmelsen i lagförslaget föreskrivs om nödcentralernas rätt att under övergångstiden få uppgifter ur de kommunala nödcentralernas och polisens alarmeringscentralers register.

13 §. *Besättande av tjänster.* Enligt planerna skall nödcentralernas personal i första hand bestå av personal som kommer från de kommunala nödcentralerna och polisen. Enligt beräkningar gällande personalbehovet behöver de statliga nödcentralerna nästan alla anställda från de kommunala nödcentralerna. Enligt förslaget till 1 mom. kan tjänsterna vid statens nödcentraler första gången besättas med personal från de kommunala nödcentralerna och polisen utan att tjänsterna ledigförklaras. Eftersom en stor del av de kommunala nödcentralernas jourhavande har

skaffat sig behörighet för sin uppgift genom arbetet skall det inte krävas att sökandena uppfyller de föreskrivna behörighetsvillkoren när tjänsterna besätts första gången. Tjänsterna som chefer vid nödcentralerna skall till skillnad från det ovan sagda utlysas för personer som uppfyller behörighetsvillkoren.

De polistjänster som inrättas vid nödcentralerna skall besättas med sökande som har polisutbildning.

Enligt förslaget till 2 mom. skall försöksnödcentralernas anställda i enlighet med sitt samtycke utnämnas till tjänster vid de nödcentraler som fortsätter verksamheten utan att tjänsterna ledigförklaras särskilt. Även cheferna vid försöksnödcentralerna utnämns till skillnad från vad som sägs i 1 mom. utan särskilt ansökningsförfarande.

14 §. *Rätt till lägre pensionsålder enligt det kommunala pensionssystemet i vissa fall.* De författningsändringar som ansluter sig till bibehållet kommunalt pensionsskydd för de anställda som övergår från försöksnödcentralerna och de kommunala nödcentralerna till de statliga nödcentralerna genomförs till största delen genom ändringar av den kommunala pensionsanstaltens pensionsstadga. Bland dem som övergår till de statliga nödcentralerna från de kommunala nödcentralerna och de statliga försöksnödcentralerna finns det också personer som i fråga om den kommunala anställningen har valt en yrkesbaserad pensionsålder som är lägre än den allmänna pensionsåldern. Tiden för valet utgick vid utgången av 1996 och valet är oåterkalleligt. Bestämmelser om valet ingår i 16 a § lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare (202/1964). Enligt lagen kvarstår valet av pensionsålder endast i fall att den kommunala anställningen fortgår utan avbrott fram till pensionsfallet.

För att de personer som valt yrkesbaserad pensionsålder skall få stå kvar vid sitt val även efter att de blivit anställda vid de permanenta statliga nödcentralerna förutsätts en särskild bestämmelse. I paragrafen föreslås att personer som träffat ett val enligt 16 a § lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare behåller sin valda rätt till en pensionsålder som är lägre än den allmänna pensionsålder så länge deras anställningsförhållande till staten inte avbryts. De som har träffat val har inte rätt till individuell förtidspension, förtida ålderspension eller deltidspension. Valet kan inte återtas.

15 §. *Polismäns rätt till lägre pensionsålder i vissa fall.* Sådana i 1 § polisförordningen nämnda polismän som avses i 1 mom. och som övergår till statens nödcentraler är bl.a. överkonstaplar som hör till underbefälet och äldre konstaplar som hör till manskapet. Bland dem finns personer som före den 30 juni 1999 har valt det statliga systemet med yrkesbaserad pensionsålder, vilket baserade sig på bestämmelser som gällde före den 1 juli 1989. I uppgifter för överkonstaplar och äldre konstaplar som tjänstgjort inom polisen har gällt en lägre pensionsålder på 58 år enligt systemet med yrkesbaserad pensionsålder. Beträffande dem som valt denna pensionsålder bestäms att villkoret för att de skall få behålla pensionsåldern är att den statliga anställningen fortsätter utan avbrott fram till pensionsåldern eller till en senare tidpunkt då anställningen upphör. Pensionfall i fråga om ålderspensionen är den dag då anställningen upphör. Med oavbruten anställning avses i enlighet med bestämmelserna i lagen om statens pensioner (280/1966) att för en arbetstagar som är född efter 1939 tillåts mellan den 1 januari 1993 och den 31 december 1998 ett avbrott på högst en månad mellan anställningar som omfattas av statens pensionssystem. Från den 1 januari 1999 tillåts inte en enda dags avbrott mellan anställningarna. Att kräva oavbruten anställning är motiverat, eftersom de polismän som övergått till försöksnödcentralerna har alla varit födda efter 1939 och de överkonstaplar och äldre konstaplar som varit födda 1939 eller dessförinnan har uppnått pensionsåldern 58 år senast under 1997, dvs. innan den nu föreslagna lagen träder i kraft. Kravet på oavbruten anställningar gäller alla yrkesbenämningar inom systemet med yrkesbaserad pensionsålder i fråga om dem som är födda efter 1939. På de polismän som valt det gamla systemet med yrkesbaserad pensionsålder tillämpas det gamla systemet som var i kraft till juni 1989 i sin helhet. Sålunda har de t.ex. inte möjlighet att utnyttja de s.k. förtidspensionalternativ som infördes inom statens pensionssystem den 1 juli 1989, dvs. individuell förtidspension, deltidspension och förtida ålderspension.

I 2 mom. bestäms om anställningstid som skall räknas till godo för det s.k. slutkarensvillkoret, som är en förutsättning för att man skall erhålla ålderspension enligt lagen om statens pensioner. En förutsättning för

att man skall få ålderspension vid pensionsåldern enligt systemet med yrkesbaserad pensionsålder är att arbetstagaren har varit anställd i den uppgift som berättigar till lägre pensionsålder minst sex månader omedelbart innan han uppnår pensionsåldern i fråga. Dessutom skall han under fem år omedelbart innan anställningen upphörde ha sammanlagt minst tre års pensionstid i uppgiften med lägre pensionsålder. För nämnda slutkarensvillkor räknas till godo anställning vid en statlig försöksnödcentral mellan den 1 april 1996 och den 31 mars 2001. Detta är ändamålsenligt därför att om man granskar slutkarensvillkoret för t.ex. en polisman som uppnår pensionsåldern 58 år i slutet av år 2002, dvs. tre års pensionstid under fem år omedelbart innan anställningen upphör, ingår i den erforderliga pensionstiden om tre år anställning vid både en permanent statlig nödcentral och en statlig nödcentral enligt lagen om försök med nödcentraler. En polis-mans arbete som jourhavande vid polisens fristående alarmeringscentraler har medfört rätt att välja pensionsåldern 58 år. En polis-mans arbete som jourhavande vid de statliga försöksnödcentralerna har enligt statskontorets ståndpunkt inte varit sådant arbete som skulle medföra rätt att välja pensionsåldern 58 år. Eftersom polisarbetet vid polisens fristående alarmeringscentraler, försöksnödcentralerna och de permanenta statliga nödcentralerna är jämförbart, bör pensionsåldern vid både de statliga försöksnödcentralerna och de permanenta statliga nödcentralerna räknas till godo på samma sätt för slutkarensvillkoret.

16 §. *Polismäns avgångsålder.* Avsikten är att för skötseln av nödcentralernas jouruppgifter inrätta tjänster för polismanskap och underbefäl. Enligt 1 § polisförordningen är polismän bl.a. överkonstaplar som hör till underbefälet och äldre konstaplar som hör till manskapet. Enligt 24 § polisförvaltningsförordningen är polismän som hör till underbefälet och manskapet skyldiga att avgå från sin tjänst när de fyller 60 år. I paragrafen föreslås för tydlighetens skull en hänvisning till bestämmelserna om avgångsålder i polisförvaltningsförordningen. Pension enligt lagen om statens pensioner kan erhållas av en förmånstagar som har uppnått sin avgångsålder på det sätt som förutsatts i 8 § lagen om statens pensioner.

17 §. *Anställningsvillkoren under övergångsskedet.* I paragrafen föreslås att an-

ställningsvillkoren för de personer som övergår från de kommunala nödcentralerna till de statliga nödcentraler tryggas så att den anställningstid som räknats till godo i kommunen beaktas som om det vore statlig anställning. Att verksamheten överförs till staten bör inte ha någon inverkan på tjänstemännens semesterrättigheter. Under övergångsåret skulle tjänstemännen inte få ett fullt semesterkvalifikationsår i statlig anställning och av denna anledning vore de med stöd av de allmänna bestämmelserna berättigade till kortare semester. Av denna anledning ingår i förslaget till paragraf en bestämmelse som garanterar tjänstemännen samma rätt till semester som de skulle ha haft om de fortsatt i anställning hos kommunen. För tydlighetens skull är det skäl att bestämma att de kan hålla den semester de intjänat i kommunal anställning hos staten. Denna regel gäller också s.k. utbytesledighet.

18 §. *Närmare bestämmelser.* Enligt förslaget till bestämmelse kan statsrådet genom förordning utfärda närmare bestämmelser om nödcentralernas förvaltning och därtill nära anslutna saker, t.ex. behörighetsvillkor för och utnämning av personalen.

19 §. *Normgivningsbemyndigande.* Enligt den nya grundlag som träder i kraft vid ingången av mars 2000 kan också ministerierna ges rätt att utfärda förordningar med stöd av ett bemyndigande i lag. I paragrafen föreslås bestämmelser om rätt för inrikesministeriet och social- och hälsovårdsministeriet att meddela bestämmelser om nödcentralverksamheten som preciserar lagen om nödcentraler. Förordningens bestämmelser ansluter sig till organiseringen av nödcentralernas praktiska verksamhet. Det är ändamålsenligt att det, utöver de anvisningar som de kommunala och statliga myndigheterna inom nödcentralens verksamhetsområde med stöd av denna lag meddelar nödcentralen, är möjligt att på riksomfattande nivå meddela bestämmelser som förenhetligar bl.a. mottagningen och vidarebefordran av nödmeddelanden.

20 §. *Ikraftträdelsebestämmelse.* Lagen föreslås träda i kraft den 1 april 2000.

Lagens 15 § 2 mom. tillämpas i enlighet med vad som föreslås i 2 mom. på de ålderspensioner enligt lagen om statens pensioner där den anställning som ligger till grund för ålderspensionen upphör tidigast den 1 april 2001 eller därefter. Försöksnödcentralerna

ombildas enligt förslaget till permanenta statliga nödcentraler den 1 april 2001.

I 3 mom. ingår en sedvanlig ikraftträdelsebestämmelse.

1.2. Lagen om ändring av lagen om räddningsväsendet

I regeringens proposition ingår ett förslag till lag om ändring av lagen om räddningsväsendet.

Genom lagen upphävs 11 § 1 mom. lagen om räddningsväsendet där det bestäms om indelningen av landet i larmkretsar. Bestämmelser om den områdesindelning som behövs i nödcentralverksamheten ingår i lagen om nödcentraler, som ingår i propositionen, med undantag för Esbo, Helsingfors, Grankulla, Kyrkslätt, Sjundeå och Vanda kommuner. Om deras skyldighet att driva en nödcentral bestäms genom en ändring av 42 § lagen om räddningsväsendet. Lagen om räddningsväsendet reglerar även i övrigt den nödcentralverksamhet som kommunerna driver.

I 42 § lagen om räddningsväsendet bestäms om kommunernas skyldighet att inrätta och driva nödcentraler. I paragrafen ingår dessutom en hänvisning till försöket med nödcentraler samt en bestämmelse om förfarandet när nödcentraler inrättas och en bestämmelse om statens skyldighet att ordna teleförförbindelser mellan nödcentralerna samt mellan nödcentralerna och länsstyrelserna. Det föreslås att paragrafen ändras så att behöriga kommuner i fortsättningen skall ansvara för nödcentralverksamheten i Esbo, Helsingfors, Grankulla, Kyrkslätt, Sjundeå och Vanda kommuner. I övrigt svarar staten för nödcentralverksamheten i enlighet med vad som bestäms i lagen om nödcentraler. De nämnda kommunerna plus Sibbo kommun driver för närvarande en kommunal nödcentral (Helsingfors nödcentral) enligt lagen om räddningsväsendet. Eftersom Sibbo hör till ett annat härad än de andra kommunerna är det ändamålsenligt att Sibbo ansluts till den nödcentralskrets där kommunen enligt häradsindelningen hör hemma, dvs. i praktiken Nylands nödcentral, som hör till systemet med statliga nödcentraler. I enlighet med förslaget till lag om nödcentraler hör nödcentralverksamheten inom Sibbo kommuns område till tillämpningsområdet för lagen om nödcentraler och beslut om Sibbos anslutning till systemet med statliga

nödcentraler fattas i enlighet med 11 § 2 mom. lagen om nödcentraler före år 2006. Fram till nämnda tidpunkt hör Sibbo kommun till den nödcentral som drivs av Esbo, Helsingfors, Grankulla, Kyrkslätt, Sjundeå och Vanda.

De kommunala nödcentralernas uppgifter enligt 43 § 1 mom. lagen om räddningsväsendet ändras inte. Till momentet fogas emellertid för tydlighetens skull en hänvisning till den kommunala nödcentral som nämns vid namn.

2. Närmare bestämmelser

Förordningen om nödcentraler och nödcentralens arbetsordning

Enligt 18 § i lagförslaget kan närmare bestämmelser om nödcentralens uppgifter, förvaltning, arbetsordning, behörighetsvillkor, utnämningar, chefen för en nödcentral och personalens uniformer utfärdas genom förordning.

I anslutning till nödcentralens uppgifter och förvaltning är avsikten att genom förordning föreskriva bl.a. om nödcentralens direktions-, avgörandet av ärenden som gäller nödcentralens uppgifter och beslutförhet för nödcentralens direktions-, nödcentralens nödcentralenshet, nödcentralens ledning samt nödcentralens uppgifter.

I nödcentralens direktions- och förvaltning skall finnas företrädare för åtminstone inrikesministeriet (räddningsavdelningen och polisavdelningen) och social- och hälsovårdsministeriet. Direktions- och förvaltningen skall bl.a. att fastställa allmänna mål för nödcentralens verksamhet samt behandla principiellt viktiga och vittbärande frågor som gäller nödcentralens verksamhetsförutsättningar och förvaltning. Direktions- och förvaltningen skall också besluta om nödcentralens budgetförslag samt verksamhets- och ekonomiplan.

Närmare bestämmelser om organiseringen av nödcentralens förvaltning utfärdas förutom i förordningen dessutom i arbetsordningen, där det bestäms mera i detalj om bl.a. behandlingen och avgörandet av olika ärenden vid nödcentralerna och nödcentralenshetens.

I arbetsordningen regleras bl.a. den närmare definitionen av verksamhetsenhetens uppgifter och verksamhet, verksamhetsenhetens ledningsgrupp och ledningsverksamhet, per-

sonaladministrationen och ekonomiförvaltningen. I arbetsordningens bestämmelser om avgörandet av ärenden regleras närmare olika tjänsteinnehavares rättigheter och skyldigheter vid beslutsfattandet. Personalens uppgifter anges enligt uppgiftskategori eller på något annat tillräckligt detaljerat sätt. För att ordna samarbetet med de myndigheter som anlitar nödcentralens tjänster skall i nödcentralens arbetsordning intas bestämmelser om en samarbetsgrupp som skall bestå av de ledande tjänsteinnehavarna från räddnings-, polis- samt social- och hälsovårdsväsendet inom nödcentralens verksamhetsområde. För nödcentralenshetens del sker samarbetet med de myndigheter som anlitar nödcentralens tjänster i första hand inom nödcentralens direktions- och förvaltning.

Bemyndigande för inrikesministeriet och social- och hälsovårdsministeriet att utfärda förordningar

Ministeriernas förordningar om de saker som nämns i 19 § i lagförslaget förenhetliga och klarlägger nödcentralens verksamhetsprinciper och hjälper bl.a. vid kvalitets-säkringen av nödcentralens tjänster. Bl.a. om mottagning av nödmeddelanden och vidarebefordran av uppdrag kan det meddelas förvaltningsområdesvisa bestämmelser så att behovet av hjälp kan fastställas och uppgifterna klassificeras tillräckligt individualiserat, tillförlitligt och på enhetliga grunder i alla nödcentraler.

Ändring av polisförordningen

Avsikten är att i samband med införandet av lagen om nödcentraler ändra 1 § polisförordningen så att till polisförordningens förteckning över polismän fogas för tydlighetens skull ett uttryckligt omnämnande av polismän som är anställda vid nödcentraler. Förtydligandet är nödvändigt därför att det i speciallagstiftningen finns bestämmelser om polismäns avgångsålder samt pensionsålder som avviker från bestämmelserna om andra tjänsteinnehavare.

3. Ikraftträdande

Enligt förordningen om försök med nödcentraler skall inrikesministeriet underrätta kommunerna inom försöksområdena senast den 31 mars 2000 om huvudmannaskapet

för nödcentralerna återgår till kommunerna inom områdena i fråga. Till följd av detta och de förberedande uppgifterna avses lagen om nödcentraler träda i kraft den 1 april 2000.

Lagen om ändring av lagen om räddningsväsendet avses träda i kraft den 1 april 2001. Enligt lagens ikraftträdelsebestämmelse tillämpas de gällande bestämmelserna i lagen om räddningsväsendet på de kommunala nödcentralerna till dess nödcentralverksamheten inom respektive område har överförts till staten. För försöksnödcentralernas del gäller tills försöket avslutas, dvs. den 1 april 2001, vad som bestäms om dem i lagen om försök med nödcentraler.

4. Lagstiftningsordning

Lagförslagets bestämmelse om systemet med nödcentraler (7 §) och rätt att få uppgifter ur register (8 §) skall granskas i förhållande till regeringsformens grundläggande rättigheter. Enligt 8 § regeringsformen är envars privatliv tryggt och om skydd för personuppgifter stadgas närmare i lag.

Förhållandet mellan nödcentraldatasystemet och de grundläggande rättigheterna

Nödcentralerna behöver den i lagförslaget föreslagna rätten att registrera uppgifter för att de på behörigt sätt skall kunna betjäna räddnings-, polis- samt social- och hälsovårdsväsendets enheter på fältet. Utan tillräcklig förhandsinformation om de enskilda uppdragen kan det hända att skyddet i arbetet för enheterna ute på fältet äventyras samt att deras möjligheter att klara av uppdragen försämras. Registreringen av uppgifter om en farlig person eller ett farligt objekt förbättrar också allmänhetens säkerhet, eftersom myndigheterna i tid kan få kännedom om en person eller ett objekt som förutsätter eventuella försiktighetsåtgärder i samband med ett uppdrag.

Rätt att registrera uppgifter har föreslagits endast i den omfattning som är nödvändig med tanke på nödcentralernas verksamhet när de stöder myndigheternas enheter ute på fältet. Bestämmelserna är också nödvändiga för att säkerställa skyddet i arbetet för myndigheterna ute på fältet samt i vissa fall med tanke på en persons egen säkerhet. Den inskränkning av skyddet för privatlivet som bestämmelserna medför är ringa och i fråga

om nödcentralspersonalens tystnadsplikt skall lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet iakttas.

Rätten att föra register definieras exakt och avgränsas noga i lagförslaget och nödcentralverket har inte rätt att registrera andra uppgifter än de som anges i lagen. Enligt lagförslaget kan nödcentralverket som registeransvarig föra personregister för registrering av sådana uppgifter som gäller mottagning av nödmeddelanden, alarmering av enheter och andra viktiga omständigheter som hänför sig till nödcentralens verksamhet. I paragrafen finns förutom nämnda inskränkning en detaljerad förteckning över de uppgifter som nödcentralverket kan föra in i registret. Största delen av uppgifterna gäller direkt mottagningen av nödmeddelanden och alarmeringen av enheter. Sådana andra i paragrafen avsedda viktiga omständigheter som hänför till nödcentralens verksamhet är de saker som individualiseras i förteckningen i 1 mom. och som gäller uppföljning och bedömning av nödcentralens verksamhet, personuppgifter som föremålet för ett meddelande till nödcentralen vilka är nödvändiga för utförande av uppdraget samt identifieringsuppgifter om ett objekt som är nödvändiga med tanke på skyddet i arbete.

Förhållandet mellan rätten att använda register och de grundläggande rättigheterna

Personalen vid polisens nuvarande fristående alarmeringscentraler (jourhavande polismän) har rätt att använda polisens register i den omfattning som uppdragen förutsätter. Personalen vid de nödcentraler som skall ersätta polisens alarmeringscentraler föreslås få samma slags rätt att använda registren som personalen vid de först nämnda alarmeringscentralerna har för närvarande. För att polisens fältenheter och nödcentralerna skall ha möjlighet att klara av de uppgifter som åläggs dem förutsätts att de har rätt att få uppgifter ur datasystemet för polisärenden och datasystemet för förvaltningsärenden enligt lagen om polisens personregister samt ur fordonsregistret och körkortsregistret enligt lagen om ett datasystem för vägtrafiken liksom ur vissa andra register som polisen använder.

För att stödja och bistå räddningsväsendets enheter behöver nödcentralen på motsvarande sätt uppgifter ur kommunens räddningsväsendes larndata-, åtgärds- och övervak-

ningsregister. Nödcentralpersonalens rätt att få uppgifter av teleföretag bl.a. om den anslutning från vilken nödmeddelandet har sänts gör det möjligt att sända hjälp även i det fallet att den som lämnat meddelandet inte kan säga tillräckligt exakt var hjälpen behövs.

Rätten att använda registren har i enlighet med vad som anförts ovan begränsats noggrant så att de inte får användas i större utsträckning än vad som är nödvändigt för

skötseln av nödcentralernas lagstadgade uppgifter, och rätten att använda registren betjänar befolkningen genom att den förbättrar verksamhetsmöjligheterna för nödcentralerna och andra myndigheter som bistår befolkningen.

På grundval av vad som anförts ovan kan lagförslaget i enlighet med 66 § behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om nödcentraler

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att trygga produktionen av samt tillgången och kvaliteten på nödcentralstjänster på ett jämlikt sätt i hela landet samt att effektivisera samarbetet mellan myndigheterna.

2 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på organiseringen av räddnings-, polis- samt social- och hälsovårdsväsendets nödcentralverksamhet och på nödcentralerna samt på meddelanden som gäller nödsituationer, om inte annat bestäms om behandlingen av meddelanden någon annanstans i lag.

Med avvikelse från vad som bestäms i 1 mom. tillämpas denna lag inte på nödcentralverksamheten i Esbo, Grankulla, Helsingfors, Kyrkslätt, Sjundeå och Vanda kommuner. Beträffande dessa kommuners

nödcentralverksamhet samt skyldighet att inrätta och driva en nödcentral gäller vad som i lagen om räddningsväsendet (561/1999) bestäms om kommunernas nödcentralverksamhet. I fråga om polisens alarmeringscentraler inom de kommuner som nämns i detta moment gäller vad som bestäms om dem i polisförvaltningslagen (110/1992) eller med stöd av den.

3 §

Nödcentralverksamhetens lednings- och styrförhållanden

För nödcentralverksamheten finns ett nödcentralverk som upprätthålls av staten och till vilket hör en nödcentralsenhet med underlydande nödcentraler.

Nödcentralverket lyder under inrikesministeriet. Verket leds av inrikesministeriet i samarbete med social- och hälsovårdsministeriet.

Varje myndighet som deltar i nödcentralverksamheten styr nödcentralerna i ärenden som hör till det egna behörighetsområdet.

Nödcentralen utför dessutom sådana till sitt behörighetsområde hänförliga uppgifter som enheter hos de myndigheter som utför uppdragen tilldelar eller ålägger nödcentralen inom ramen för sina befogenheter.

4 §

Nödcentralens uppgifter

En nödcentral skall ta emot meddelanden som avses i denna lag samt utifrån en lägesbedömning och de anvisningar som gäller respektive förvaltningsområde vidarebefordra uppdrag till behöriga enheter. Dessutom fungerar nödcentralen som sambandscentral för räddnings-, polis- samt social- och hälsovårdsväsendet, stöder och hjälper enheterna samt sköter andra nödcentralsuppgifter som ålagts den.

Nödcentralen kan också sköta andra för dess behörighetsområde lämpliga uppgifter, om de inte är till förfång för skötseln av de uppgifter som nämns i 1 mom. Sådana uppgifter i fråga om övervakning och vidarebefordran av larm som hör till tillämpningsområdet för lagen om bevakningsföretag (237/1983) får nödcentralen dock sköta endast om ett viktigt allmänt intresse kräver det eller uppgifterna ansluter sig till anläggningar för fastighetsövervakning, brottslarm eller motsvarande i fastigheter som kommunen eller staten äger eller innehar.

5 §

Nödcentralskretsarna och nödcentralernas placering

För organisering av nödcentralers verksamheten indelas landet i nödcentralskretsar, vilka fastställs av statsrådet.

Inrikesministeriet bestämmer en nödcentralers placering efter att ha hört de viktigaste av de instanser vilkas uppgifter nödcentralerna sköter.

6 §

Tryggande av nödcentralers verksamheten

Verksamheten vid nödcentralerna skall ordnas och centralerna skall placeras så att verksamheten kan bedrivas vid dem också under undantagsförhållanden.

7 §

Nödcentraldatasystemet

Nödcentralverket upprätthåller som ansvarig registerförare personregister för registrering av sådana uppgifter som gäller mottagning av meddelanden, alarmering av enheter och andra viktiga omständigheter som hänför sig till en nödcentralers verksamhet. I registret får införas

1) namnet på dem som lämnat och på den som tagit emot ett meddelande,

2) sättet på vilket meddelandet har lämnats och meddelandets innehåll jämte telefonidentifierings- och adressuppgifter samt bandningar eller motsvarande tekniska upptagningar av meddelandet,

3) namn och adress för den som meddelandet gäller samt specificerade uppgifter om objektet och ägarens eller innehavarens namn och adress eller andra motsvarande identifieringsuppgifter,

4) uppgifter om åtgärder som vidtagits av den enhet som sänts ut för att utföra uppdraget i den mån det är nödvändigt för uppföljningen och bedömningen av nödcentralens verksamhet,

5) uppgifter som behövs med tanke på den personliga säkerheten eller skyddet i arbete, såsom uppgifter om objektets eller personens farlighet eller oberäknelighet; personuppgifter som beskriver eller vilkas syfte är att beskriva en brottslig gärning, ett straff eller någon annan påföljd för ett brott, någons hälsotillstånd, sjukdom eller handikapp eller vårdåtgärder eller därmed jämförbara åtgärder eller uppgifter om socialvårdsåtgärder får dock registreras endast i den mån det är nödvändigt med tanke på en enskild uppgift som skall utföras av den enhet som sänts ut för att utföra uppdraget.

En uppgift skall utplånas ur personregistret när den inte längre är nödvändig med tanke på ändamålet med registret, dock senast när fem år har förflutit sedan meddelandet togs. Uppgifter enligt 1 mom. 5 punkten som hänför sig till den personliga säkerheten eller skyddet i arbete skall dock inte utplånas, om fortsatt lagring av uppgifterna, med tanke på ändamålet med dem, har konstaterats vara nödvändig inom fem år från det att uppgifterna registrerades eller föregående gång konstaterades vara nödvändiga. En anteckning skall göras om att uppgifterna konstaterats vara nödvändiga.

8 §

Rätt att få uppgifter ur register

En anställd vid nödcentralsverket har för skötseln av uppgifter som enligt lag ankommer på nödcentralerna rätt att utan hinder av tystnadsplikten enligt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), för att säkerställa de förberedande åtgärderna i anslutning till ett larmuppdrag eller skyddet i arbete eller för att stödja den behöriga enheten, avgiftsfritt få behövliga uppgifter på det sätt som överenskommits med den behöriga registeransvariga. I detta syfte kan den anställda få

1) uppgifter ur datasystemet för polisärenden enligt 1 a § lagen om polisens personregister (509/1995), ur datasystemet för förvaltningsärenden enligt 1 b § i nämnda lag och ur Schengens nationella informations-system enligt 3 b § i nämnda lag,

2) ur utrikesministeriets datasystem uppgifter angående beslut om visum, uppehålls- eller arbetstillstånd,

3) ur utlänningsverkets datasystem uppgifter som behövs vid behandlingen av ärenden som avses i utlänningslagen (378/1991) och vid tillsynen över att utlänningslagen iakttas,

4) ur länsstyrelsernas datasystem för trafikstillstånd uppgifter som behövs vid övervakningen av tillståndspliktig trafik,

5) ur tullens datasystem uppgifter för förebyggande och undersökning av brott eller för skötseln av utlänningsärenden och för övervakning av utlänningsars inresa och utresa,

6) ur gränsbevakningens datasystem uppgifter för övervakning av personers inresa och utresa och för genomförande av gränskontroll i samband därmed, för övervakning av iakttagandet av bestämmelser om utlänningsar samt för förebyggande, uppdagande och förundersökning av brott samt för skyddande av statens säkerhet,

7) uppgifter ur fordonsregistret och uppgifter ur körkortsregistret inom fordonsförvaltningscentralens datasystem för vägtrafiken för behandling av ärenden som gäller körkort och trafikstillstånd samt för kontroll av personuppgifter,

8) ur skatteförvaltningens datasystem uppgifter som gäller en skattskyldigs inkomster och förmögenhet samt andra beskattningsuppgifter som enligt 2 a kap. 2 § strafflagen (39/1889) behövs för fastställande av dags-

botsbelopp,

9) ur larmdata- och åtgärdsregister som kommunens räddningsmyndighet för uppgifter om alarmering av räddningsenheter och åtgärder som dessa vidtagit samt ur de övervakningsregister som nämnda myndighet för uppgifter om övervakning och kontroll av brandsäkerheten,

10) ur befolkningsdatasystemet uppgifter som avses i 4 och 5 § befolkningsdatalagen (507/1993),

11) av teleföretag som identifieringsuppgifter en anslutnings nummer och utöver annan identifierare uppgift om anslutningens installationsadress och abonnent eller användare samt uppgift om den basstations placering via vilken ett nödmeddelande som gjorts via en mobilteleapparat har styrts till det allmänna telenätet,

12) uppgifter ur de kommunala nödcentralernas larmdataregister enligt 66 § lagen om räddningsväsendet (561/1999) och ur de personregister enligt 6 och 7 § lagen om polisens personregister (509/1995) som inrättats för verksamheten vid polisens alarmeringscentraler,

Rätten att få uppgifter ur de register som avses i 1 mom. 1 - 8 punkten är i fråga om uppgiftsinnehållet och ändamålet begränsad på det sätt som bestäms om en polismans rätt att få och använda uppgifter. På motsvarande sätt gäller rätten att få uppgifter ur en räddningsmyndighets datasystem endast sådana uppgifter som är nödvändiga för alarmering och bistående av en räddningsenhet. Uppgifterna kan utlämnas med hjälp av en teknisk anslutning. Innan den tekniska anslutningen öppnas skall nödcentralsverket tillstålla den som lämnar ut uppgiften en utredning över sitt system särskilt med hänsyn till datasekretessen och datasäkerheten samt bereda dataombudsmannen tillfälle att uttala sig.

9 §

Utlämnande av uppgifter

Uppgifter som avses i 7 och 8 § får utan hinder av tystnadsplikten enligt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet lämnas ut till en polis- eller räddningsenhet eller en annan enhet som nödcentralen har larmat eller för vilken uppgiften på enhetens begäran har skaffats. Uppgifter kan också lämnas ut med hjälp av en teknisk anslut-

ning till polisens alarmeringscentraler och till nödcentraler som drivs av kommuner. Uppgifter som nödcentralen har erhållit med stöd av 8 § 1 mom. 1-8 punkten får emellertid lämnas ut endast till polisens verksamhetsenheter. På motsvarande sätt får uppgifter som tagits emot med stöd av 8 § 1 mom. 9 punkten lämnas ut endast till räddningsväsendets enheter.

Uppgifter om utförandet av ett larmupdrag vilka nödcentralen tagit emot av en verksamhetsenhet inom polisväsendet får utan hinder av tystnadsplikten enligt 1 mom. lämnas ut till den polismyndighet som ansvarar för personregistret i fråga. Likaså kan uppgifter som tagits emot från en verksamhetsenhet inom räddningsväsendet lämnas ut till räddningsväsendets ansvariga registerföra- re.

Utän hinder av den tystnadsplikt som avses ovan kan sådana uppgifter lämnas ut som det är nödvändigt att röja för att skydda liv eller hälsa eller för att undvika en omfattande miljö- eller egendomsskada, varvid det som bestäms i 1 mom. gäller i fråga om tystnadsplikt för den som tar emot uppgifterna.

10 §

Behörighetsvillkor för de anställda

Av dem som är anställda vid en nödcentral kan krävas för uppgiften lämplig examen och erfarenhet så som närmare anges genom förordning. Angående behörighetsvillkoren för de polismän som är anställda vid nödcentralen gäller vad som särskilt bestäms i fråga om polisen i lag eller med stöd av lag.

11 §

Överföring av nödcentralerna till staten och drivande av dem under övergångstiden

De statliga nödcentralerna enligt lagen om försök med nödcentraler (1257/1993) omvandlas till statliga nödcentraler enligt denna lag den 1 april 2001, då deras nödcentralskretsar blir de verksamhetsområden som avses i 2 § i nämnda lag och placeringsorter de nuvarande placeringsorterna, till dess något annat bestäms om nödcentralskretsarna eller nödcentralernas placering med stöd av 5 § i denna lag.

Inom andra nödcentralskretsar än de som

avses i 1 mom. börjar staten driva nödcentralsverksamheten före år 2006 på det sätt som inrikesministeriet bestämmer närmare.

Om kommunernas skyldighet att driva de kommunala nödcentralerna under övergångstiden bestäms i lagen om räddningsväsendet (561/1999).

12 §

Utlämnande av larmuppgifter till nödcentralsverket

De nödcentraler som kommunerna driver och de registeransvariga för larmsystemen vid polisen alarmeringscentraler är skyldiga att utan ersättning till nödcentralsverket utlämna innehållet i de larmdataregister som avses i 66 § lagen om räddningsväsendet och i 6 och 7 § lagen om polisens personregister samt annat material som behövs vid alarmeringen av enheter när nödcentralsverksamheten överförs till staten.

13 §

Besättande av tjänster

När en nödcentral inleder sin verksamhet kan tjänsterna vid nödcentralen, med undantag för tjänsten som chef för nödcentralen, besättas med anställda från de kommunala nödcentraler som indras och från polisen utan att tjänsterna ledigförklaras. Personal som övergår från de kommunala nödcentralerna kan då utnämnas utan hinder av de föreskrivna behörighetsvillkoren.

Anställda vid försöksnödcentraler enligt lagen om försök med nödcentraler, cheferna för försöksnödcentralerna medräknade, utnämns till tjänster vid de nödcentraler som fortsätter försöksnödcentralernas verksamhet utan att tjänsterna ledigförklaras.

14 §

Rätt till lägre pensionsålder enligt det kommunala pensionssystemet i vissa fall

Tjänsteinnehavare och arbetstagare som på grundval av denna lag övergår från en kommunal anställning eller anställning hos en försöksnödcentral till anställning hos en nödcentral och som gjort ett meddelande enligt 16 a § lagen om kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare (202/1964) behåller sin

i den paragrafen nämnda rätt till lägre pensionsålder förutsatt att hans anställning hos staten fortgår utan avbrott fram till pensionsfallet. Tjänsteinnehavare och arbetstagare som gjort ett sådant meddelande omfattas inte av det system med förtida pensioner som trädde i kraft den 1 juli 1989.

15 §

Polismäns rätt till lägre pensionsålder i vissa fall

En polisman som övergår till en anställning enligt denna lag och som har haft sådan rätt att välja pensionsålder som avses i ikraftträdelsebestämmelsen i lagen om ändring av lagen om statens pensioner (103/1989) senast den 30 juni 1999 enligt de bestämmelser som gällde före den 1 juli 1989 och som har gjort en anmälan om ett sådant val, behåller sin rätt till nämnda pensionsålder förutsatt att hans anställning som omfattas av systemet med statens pensioner, fortgår utan avbrott fram till pensionsfallet.

Som en sådan förutsättning för erhållande av ålderspension enligt lagen om statens pensioner (280/1966) vid en pensionsålder enligt det system med yrkesbaserad pensionsålder som avses i 1 mom., enligt vilken arbetstagaren under minst sex månader omedelbart innan han uppnår nämnda pensionsålder skall ha varit anställd i en uppgift som berättigar till den lägre pensionsåldern och han under fem år omedelbart innan anställningen upphörde har sammanlagt minst tre år pensionstid i den uppgift som berättigar till lägre pensionsålder, beaktas anställning enligt denna lag samt anställning hos en statlig försöksnödcentral enligt lagen om försök med nödcentraler.

16 §

Polismäns avgångsålder

Beträffande avgångsåldern för polismän som är anställda vid nödcentralerna gäller det som i polisförvaltningsförordningen (158/1996) bestäms om polismäns avgångsålder.

17 §

Anställningsvillkoren under övergångsskedet

När anställningsvillkoren fastställs för den som med stöd av 13 § 1 mom. utnämns till en statlig tjänst beaktas den anställningstid som räknats till godo i kommunen på motsvarande sätt som statlig anställning. En person behåller den semesterrätt han intjänat i anställningen hos kommunen när han anställs hos staten. Semestern under övergångsåret och det följande året är minst lika lång som den skulle vara enligt de grunder som gäller för kommunala tjänsteinnehavare eller arbetstagare och som var i kraft vid tidpunkten för övergången.

18 §

Närmare bestämmelser

Genom förordning kan utfärdas närmare bestämmelser om

- 1) nödcentralsverkets uppgifter och förvaltning,
- 2) nödcentralsverkets arbetsordning,
- 3) behörighetsvillkoren för nödcentralernas personal,
- 4) utnämningen av nödcentralernas personal,
- 5) chefen för en nödcentral,
- 6) uniform för nödcentralernas personal, med undantag för polistjänsterna.

19 §

Ministeriets normgivningsbemyndigande

Genom förordning av inrikesministeriet och social- och hälsovårdsministeriet kan utfärdas bestämmelser om nödcentralsverksamheten vilka kompletterar denna lag i fråga om

- 1) mottagning och vidarebefordran av meddelanden,
- 2) nödcentralens uppgift när det är fråga om att stödja och bistå myndigheterna,
- 3) nödcentralens sambandscentralsuppgifter,
- 4) nödcentralens myndighetssamarbete.

20 §

Ikraftträdelsebestämmelse

Denna lag träder i kraft den 20 .
Lagens 15 § 2 mom. tillämpas på ål-

derspension i fråga om vilken pensionsfallet inträffar den 1 april 2001 eller därefter.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

2.

Lag**om ändring av lagen om räddningsväsendet**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 30 april 1999 om räddningsväsendet (561/1999) 11 § 1 mom. samt
ändras 42 § och 43 § 1 mom. som följer:

42 §

Nödcentraler

För mottagning av nödmeddelanden och för larm skall Esbo, Grankulla, Helsingfors, Kyrkslätt, Sjundeå och Vanda kommuner inrätta och driva en nödcentral. Nödcentralen placeras i den kommun som kommunerna i fråga kommer överens om.

Om nödcentralens verksamhet i andra kommuner än de som nämns i 1 mom. bestäms i lagen om nödcentraler (/).

Kan de kommuner som nämns i 1 mom. inte komma överens om inrättandet och drivandet av en nödcentral, fördelningen av kostnaderna och nödcentralens placeringen, beslutar länsstyrelsen om saken.

43 §

Nödcentralernas uppgifter

En nödcentral enligt 42 § 1 mom. skall ta emot nöd- och olycksmeddelanden vid alla tidpunkter på dygnet och larma den hjälp som behövs samt fungera som sambandscentral för räddningsverksamheten. Nödcentralen kan också sköta andra uppgifter, om dessa inte är till förfång för nödcentralens verksamhet enligt denna lag.

Denna lag träder i kraft den 20 .

I fråga om de nödcentraler som med stöd av lagen om nödcentraler överförs till staten tillämpas det 11 § 1 mom. som gäller när denna lag träder i kraft samt 9 kap. och 66 § lagen om räddningsväsendet (561/1999) tills nödcentralens verksamhet i enlighet med 11 § 2 mom. lagen om nödcentraler börjar drivas av staten.

Helsingfors den 1 oktober 1999

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Inrikesminister *Kari Häkämies*

2.

Lag**om ändring av lagen om räddningsväsendet**

I enlighet med riksdagens beslut upphävs i lagen den 30 april 1999 om räddningsväsendet (561/1999) 11 § 1 mom. samt ändras 42 § och 43 § 1 mom. som följer:

Gällande lydelse

11 §

Kretsindelning

För organisering av larmverksamheten indelas landet i larmkretsar, vilka fastställs av statsrådet.

42 §

Nödcentraler

För mottagning av nödmeddelanden och för larm skall de kommuner som hör till en sådan larmkrets som avses i 11 § inrätta och driva en nödcentral. Nödcentralen placeras i den kommun som det ministerium som svarar för räddningsväsendet bestämmer.

Om de statliga försöksnödcentralerna bestäms särskilt.

Kan kommunerna inte komma överens om inrättandet och drivandet av en nödcentral och om fördelningen av kostnaderna, beslutar länsstyrelsen om saken.

På staten ankommer att anordna teleförbindelser mellan nödcentralerna samt mellan nödcentralerna och länsstyrelserna och att hålla dessa förbindelser i skick.

43 §

Nödcentralernas uppgifter

En nödcentral skall ta emot nöd- och olycksmeddelanden vid alla tidpunkter på dygnet och larma den hjälp som behövs samt fungera som sambandscentral för rädd-

Föreslagen lydelse

11 §

Kretsindelning

(1. mom upphävs)

42 §

Nödcentraler

För mottagning av nödmeddelanden och för larm skall Esbo, Grankulla, Helsingfors, Kyrksläatts, Sjundeå och Vanda kommuner inrätta och driva en nödcentral. Nödcentralen placeras i den kommun som kommunerna i fråga kommer överens om.

Om nödcentraler i andra kommuner än de som nämns i 1 mom. bestäms i lagen om nödcentraler (/).

Kan de kommuner som nämns i 1 mom. inte komma överens om inrättandet och drivandet av en nödcentral, fördelningen av kostnaderna och nödcentralens placeringen, beslutar länsstyrelsen om saken.

43 §

Nödcentralernas uppgifter

En nödcentral enligt 42 § 1 mom. skall ta emot nöd- och olycksmeddelanden vid alla tidpunkter på dygnet och larma den hjälp som behövs samt fungera som sambandscen-

Gällande lydelse

ningsverksamheten. Nödcentralen kan också sköta andra uppgifter, om dessa inte är till förfång för nödcentralens verksamhet enligt denna lag.

Föreslagen lydelse

tral för räddningsverksamheten. Nödcentralen kan också sköta andra uppgifter, om dessa inte är till förfång för nödcentralens verksamhet enligt denna lag.

Denna lag träder i kraft den 20 .

I fråga om de nödcentraler som med stöd av lagen om nödcentraler överförs till staten tillämpas det 11 § 1 mom. som gäller när denna lag träder i kraft samt 9 kap. och 66 § lagen om räddningsväsendet (561/1999) tills nödcentralers verksamheten i enlighet med 11 § 2 mom. lagen om nödcentraler börjar drivas av staten.
